

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Гуманітарно-правовий факультет

Кафедра прикладної лінгвістики

Пояснювальна записка
до кваліфікаційної роботи
_____магістра_____

на тему: «Уживання інфінітиву та інфінітивних конструкцій в англomовних
технічних текстах та особливості їх перекладу (в галузі
авіації/ІТ/менеджменту)»

ХАІ.703.7-96л1.035.718Л45.230 ПЗ

Виконала: студентка ІІ курсу,
групи 7-96л1

Спеціальність 035 «Філологія»

Освітня програма «Прикладна лінгвістика»

Умрихіна Аліна Віталіївна

Керівник: канд. філол. наук, доцент,
професор кафедри прикладної лінгвістики
Рижкова В. В.

Рецензент: доктор філол. наук, професор,
професор кафедри перекладознавства
імені Миколи Лукаша ХНУ ім. В.Н. Каразіна
Фролова І.Є.

Харків – 2023

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Факультет _____ Гуманітарно-правовий _____
 (повне найменування)
 Кафедра _____ Прикладна лінгвістика _____
 (повне найменування)
 Рівень вищої освіти _____ другий (магістерський) _____
 Спеціальність _____ 035 Філологія _____
 (код та найменування)
 Освітня програма _____ Прикладна лінгвістика _____
 (код та найменування)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ В.В. Рижкова

(підпис) _____
 (ініціали та
 прізвище)

« 05 » _____ грудня _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

_____ Умрихіній Аліні Віталіївні _____

(прізвище, ім'я та по батькові)

1. Тема дипломної роботи Уживання інфінітиву та інфінітивних конструкцій в англійськомовних технічних текстах та особливості їх перекладу (в галузі авіації/ІТ/менеджменту)

керівник дипломної роботи Рижкова Вікторія Василівна, кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри прикладної лінгвістики

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом Університету від «27» листопада 2023 р. № 2043-уч

2. Термін подання студентом кваліфікаційної роботи – «29» листопада 2023 р.

3. Вихідні дані до роботи Теоретична частина: праці науковців, що торкаються поняття інфінітиву та інфінітивної конструкції, опису науково-технічного стилю, а також особливостей та засобів технічного перекладу.

Практична частина: аналіз особливостей вживання інфінітиву й інфінітивних конструкцій в технічних текстах, зокрема сфери авіації, ІТ, менеджменту, та їх переклад; створення тестових завдань на тему «Інфінітивні конструкції в англійській мові» в системі Mentor.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік завдань, які потрібно розв'язати)

1. Здійснити аналіз особливостей технічних текстів, визначити специфіку технічного перекладу в галузі авіації/ІТ/менеджменту. 2. Охарактеризувати форми, види та функції інфінітиву, зокрема в технічних текстах тематики авіації/ІТ/менеджменту. 3. Визначити особливості вживання та перекладу інфінітиву та інфінітивних конструкцій в текстах тематики авіації/ІТ/менеджменту. 4. Створити тестові завдання, спрямовані на відпрацювання умінь студентів доцільно вживати інфінітивні конструкції в реченнях.

5. Перелік графічного матеріалу _____

Рисунків – 20, таблиць – 3, презентація в Power Point – 34 слайди.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділи 1-4	Рижкова В.В. – кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри прикладної лінгвістики	06.02.2023	29.11.23
Спецчастина	Лучшева О.В. – старший викладач кафедри інженерії програмного забезпечення	06.02.2023	29.11.23

Нормоконтроль _____ В.В. Рижкова _____ «06» грудня 2023 р.
 (підпис) (ініціали та прізвище)

7. Дата видачі завдання «06» лютого 2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів роботи	Підпис керівника
1	Теоретична частина: зібрати та систематизувати теоретичний матеріал стосовно поняття інфінітив, охарактеризувати форми, види та функції інфінітиву в англійській мові; здійснити аналіз особливостей технічних текстів та визначити специфіку технічного перекладу в галузі авіації/ІТ/менеджменту.	12 червня 2023	
2	Завершити роботу над теоретичною частиною дослідження. Практична частина: визначити особливості вживання інфінітиву та інфінітивних конструкцій в технічних текстах тематики авіації/ ІТ/ менеджменту; охарактеризувати форми та синтаксичні функції інфінітиву в технічних текстах тематики авіації/ ІТ/ менеджменту; визначити і продемонструвати застосування прийомів та стратегії технічного перекладу інфінітиву та інфінітивних конструкцій; виявити засоби перекладу інфінітиву та інфінітивних конструкцій у технічних текстах; почати розробку комплексу тестів.	01 вересня 2023	
3	Завершити роботу над практичною частиною. Спецчастина: завантажити в систему Mentor розроблений комплекс тестів.	10 листопада 2023	
4	Підготувати кваліфікаційну роботу в повному обсязі для подачі на попередній захист.	27 листопада 2023	

Здобувач вищої освіти _____ А.В. Умрихіна
 (підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ В.В. Рижкова
 (підпис) (ініціали та прізвище)

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи дослідження	9
1.1. Технічний текст. Специфіка технічного перекладу	9
1.1.1. Специфіка технічного перекладу в галузі авіації	15
1.1.2. Специфіка технічного перекладу в галузі ІТ.....	18
1.1.3. Специфіка технічного перекладу в галузі менеджменту	21
ВИСНОВКИ до РОЗДІЛУ 1.....	25
РОЗДІЛ 2. Лінгвістичний аналіз інфінітиву та інфінітивних конструкцій в англomовних технічних текстах у галузі авіації/ІТ/менеджменту	26
2.1. Термін «інфінітив» у сучасному мовознавстві	26
2.1.1. Форми інфінітиву в англійській мові.....	27
2.1.2. Види інфінітиву в англійській мові.....	29
2.1.3. Функції інфінітиву в англійській мові	29
2.2. Особливості вживання інфінітиву та інфінітивних конструкцій в технічних текстах тематики авіації/ІТ/менеджменту.....	30
2.3. Форми та види інфінітиву в технічних текстах у галузі авіації/ІТ/менеджменту.....	35
2.4. Синтаксичні функції інфінітиву в технічних текстах у галузі авіації/ІТ/менеджменту.....	40
ВИСНОВКИ до РОЗДІЛУ 2.....	44
РОЗДІЛ 3. Особливості перекладу інфінітиву та інфінітивних конструкцій в англomовних технічних текстах у галузі авіації/ІТ/менеджменту	46
3.1. Аналіз прийомів та стратегій технічного перекладу інфінітиву.....	46

3.2. Аналіз засобів перекладу інфінітиву та інфінітивних конструкцій у технічних текстах	56
3.3. Перекладацькі трансформації у технічних текстах	67
ВИСНОВКИ до РОЗДІЛУ 3.....	72
РОЗДІЛ 4. Розробка та укладання тестів за темою «Інфінітивні конструкції в англійській мові».....	74
4.1. Види та типи тестування	74
4.2 Розробка тестів	80
4.3. Робота з системою Mentor.....	82
ВИСНОВКИ до РОЗДІЛУ 4.....	92
ВИСНОВКИ.....	93
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	96
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	100
ДОДАТКИ.....	102
Додаток 1 Завдання для відпрацювання вмінь вживати інфінітивні конструкції в англомовних реченнях	102

ВСТУП

Технічний переклад завжди відігравав ключову роль у поширенні знань. Сьогодні галузь науки і техніки є основною сферою перекладацької діяльності. Тим не менш, все ще існує розбіжність між зростаючою потребою у високоякісних технічних перекладах і нестачею компетентних технічних перекладачів для їх виготовлення, ситуація, яка може бути частково спричинена недавнім ігноруванням концепції еквівалентності в теоретичних/описових і прикладній галузі перекладознавства.

Більшість дослідників зосереджується переважно на лексичних (зокрема термінологічних) труднощах, але й граматичні аспекти описували та досліджували видатні філологи України, такі як В.І. Карабан, Г.Є. Мірам, А.Я. Коваленко, К.О. Рябова, Я.А. Костін, І.В. Онушканич, О.М. Білоус, М.І. Зимомря, А.О. Кульчицька, Н.П. Бідненко.

Актуальність теми зумовлена важливістю вивчення питання реалізації основних перекладацьких завдань, методів і засобів у текстах технічного спрямування, передусім галузі авіації/ІТ/менеджменту, що є суттєвим з огляду на стрімкий розвиток техніки у контексті інтернаціональності.

Наукова новизна роботи полягає в здійсненні комплексного аналізу особливостей вживання інфінітивних конструкцій та інфінітивів в англійських технічних текстах та особливостей їх перекладу (в галузі авіації/ІТ/менеджменту), а також створення комплексу тестів, спрямованого на відпрацювання знань та умінь використовувати інфінітивні конструкції у різноманітних контекстах.

Об'єктом дослідження обрано інфінітив та інфінітивні конструкції в англійських технічних текстах (в галузі авіації/ІТ/менеджменту).

Предметом дослідження є особливості вживання та перекладу інфінітиву та інфінітивних конструкцій в англійських технічних текстах (в галузі авіації/ІТ/менеджменту).

Мета роботи – проаналізувати особливості вживання інфінітиву та інфінітивних конструкцій в англomовних технічних текстах та продемонструвати особливості їх перекладу (в галузі авіації/ІТ/менеджменту), а також укласти відповідні тести для відпрацювання отриманих під час навчання знань за такою граматичною темою, як інфінітивні конструкції.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення низки наступних **завдань**:

- здійснити аналіз особливостей технічних текстів та визначити специфіку технічного перекладу в галузі авіації/ІТ/менеджменту;
- з'ясувати визначення поняття «інфінітив» у сучасному мовознавстві, охарактеризувати форми, види та функції інфінітиву в англійській мові;
- визначити особливості вживання інфінітиву та інфінітивних конструкцій в технічних текстах тематики авіації/ІТ/менеджменту;
- охарактеризувати форми та синтаксичні функції інфінітиву в технічних текстах тематики авіації/ІТ/менеджменту;
- визначити й продемонструвати використання прийомів та стратегій технічного перекладу інфінітиву та інфінітивних конструкцій;
- виявити засоби перекладу, зокрема перекладацькі трансформації, що застосовуються при перекладі технічних текстів;
- скласти тестові завдання для відпрацювання умінь студентів вживати інфінітивні конструкції в реченнях;
- додати тестові завдання у систему дистанційного навчання Mentor та провести тестування серед студентів.

У ході виконання роботи було застосовано наступні **методи дослідження**: опрацювання наукових першоджерел, аналіз, порівняння, описовий метод, метод тестування.

Матеріалом дослідження стали 180 речень та словосполучень, що містять інфінітиви та інфінітивні конструкції. Відбір емпіричного матеріалу проводився з книг авіаційної, ІТ та менеджмент тематики.

Теоретична значущість дослідження полягає у тому, що воно допомагає поглибити знання про особливості вживання та перекладу інфінітиву та інфінітивних конструкцій в технічних текстах.

Практична значущість роботи полягає у тому, що отримані внаслідок дослідження результати можуть бути корисними під час практики перекладу технічних текстів сфери авіації/ІТ/менеджменту. Розроблений комплекс тестів може слугувати матеріалом для відпрацювання студентами отриманих під час навчання знань за такою граматичною темою, як інфінітивні конструкції в граматиці англійської мови.

Публікації. Умрихіна А.В. Засоби перекладу інфінітивних конструкцій у технічних текстах (в галузі авіації, ІТ, менеджменту) / А.В. Умрихіна // XIV Міжнародна науково-практична конференція “People and the world: global problems of human development”. – Прага, 18-20 грудня 2023 р. : Тези доповідей. – П. : SPC “eu-conf.com”, 2023. – С. 304–306.

Апробації. Участь у конференціях у 2023 році:

1. XIV Міжнародна науково-практична конференція “People and the world: global problems of human development”. – Прага, 18-20 грудня 2023 р.

РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи дослідження

1.1. Технічний текст. Специфіка технічного перекладу

Науково-технічний стиль застосовується, коли необхідно передати певні наукові знання чи відомості, отримані в результаті наукових досліджень [8]. Науковий стиль створює основну частину стилю нон-фікшн, виконуючи інформативну функцію. Технічний стиль використовується при написанні інструкцій, посібників, інструкцій з монтажу, специфічних характеристик і вимог, книг як посібників. Жанр наукового письма здебільшого представлений у письмовій формі мови (наукові статті, монографії чи підручники), але також зустрічається в усній формі (у наукових доповідях, лекціях, дискусіях на конференціях тощо) [12, с. 14].

У науково-технічному стилі використовуються такі типи текстів:

- науково-технічна література (книги/монографії, статті, конференції, симпозіуми, лекції чи подібні документи, презентації);
- навчальна науково-технічна література (посібники, книги, довідники, тези, дисертації);
- науково-популярна література;
- технічна документація;
- технічна реклама та патенти.

Нині існує необхідність виокремлення науково-технічного перекладу не тільки як особливого виду перекладацької діяльності та спеціальної теорії, що досліджує цей вид діяльності, а також надання науково-технічному перекладу статусу самостійної прикладної дисципліни [5, с. 60]. З точки зору лінгвістики, характерні риси науково-технічної літератури поширюються на її стилістику, граматику та лексику. Основним завданням науково-технічного перекладу є гранично чітко і точно донесення інформації до читача [3]. Це досягається шляхом логічного обґрунтування фактичного матеріалу, без явно вираженої

емоційності. Стиль науково-технічної літератури можна визначити як формально-логічний.

Науково-технічні тексти виявляють ряд граматичних ознак. Найбільш типовою лексичною ознакою науково-технічної літератури є насиченість тексту термінами та термінологічними зворотами, а також наявність лексичних конструкцій і скорочень.

Характерними ознаками науково-технічного стилю є його інформативність (змістовність), логічність (строга послідовність, чіткий зв'язок основної думки з деталями), точність й об'єктивність, ясність і зрозумілість [21]. Тексти цього стилю можуть мати ці особливості більшою чи меншою мірою; у всіх таких текстах спостерігається переважне використання мовних засобів, які сприяють задоволенню потреб цієї сфери спілкування. У сфері лексики це передбачає використання науково-технічної термінології та спеціальної лексики.

В англійських науково-технічних текстах важливе місце займають різноманітні види скорочень. Оскільки вони функціонують самостійно, фіксуються в лексикографічних джерелах і часто стають більш відомими, ніж їх джерела (радар, гідролокатор, лазер), їх можна вважати лексичними одиницями науково-технічної мови. В англійській мові і мові скорочень за звуковою і графічною формою прийнято поділяти на аббревіатури і акроніми.

Основним завданням науково-технічного перекладача є логічно виважене, надійне спілкування з урахуванням усієї специфіки термінології та стилю документа. Науково-технічний текст не може бути вільним парафразом, навіть із збереженням змісту перекладеного документа [17]. У ньому не повинно бути емоційних висловлювань і суб'єктивних оцінок. Переклад науково-технічного тексту є багатовимірним і багатогранним процесом, який визначається системою і нормою двох залучених мов. Це залежить не тільки від двох культур і комунікативних ситуацій, але також безпосередньо від референтної ситуації та функціональних параметрів вихідного/цільового тексту.

Особливістю технічного перекладу наукової документації є надмірна кількість спеціалізованих термінів, службових і вступних слів, часте використання скорочень і реалій [19, с. 276]. Важливість узгодженої термінології в технічному перекладі, наприклад у математиці та механіці, а також дуже шаблонний і повторюваний характер технічного письма робить технічний переклад з використанням баз даних класичної перекладацької термінології особливо прийнятним і зрозумілим для читачів.

Особливими вимогами до науково-технічного перекладу є можливість запропонувати точні термінологічні еквіваленти, що є необхідністю для адекватного перекладу. Досить серйозною проблемою перекладу науково-технічних текстів є проблема безеквівалентних термінів. Походження безеквівалентної лексики – відмінності в реаліях наукового середовища. У цьому випадку більшість безеквівалентних термінів можна перекласти калькуванням, використовуючи лексико-граматичні трансформації.

У процесі перекладу використовується ряд спеціальних прийомів, спрямованих на створення адекватного перекладу. Фахівці виділяють два способи перекладу: прямий і непрямий переклад.

Дійсно, повідомлення мовою оригіналу може бути належним чином перекладено цільовою мовою, оскільки воно базується на паралельних категоріях або паралельних поняттях. Хоча іноді через структурні або металінгвістичні відмінності деякі стилістичні ефекти не можуть бути передані на цільову мову, не змінюючи в тій чи іншій мірі порядок елементів або навіть лексичних одиниць. Зрозуміло, що в другому випадку необхідно вдаватися до більш витончених методів – непрямих методів перекладу.

Науково-технічна термінологія загалом представлена термінами інтернаціонального характеру, які визнаються на міжнародному рівні. Однак, як і в кожній термінологічній системі різних мов, існують терміни, які потребують перекладу.

З огляду на це, одним із методів, що використовується в перекладі науково-технічної термінології, є перекладацька трансформація, яка може функціонувати на різних рівнях мови [27, с. 43]. Так, на лексичному рівні перекладач послуговується фразами описового характеру, калькуванням, транскрибуванням, антонімічним перекладом чи компенсацією. Граматичні засоби передаються переміщенням, замінами, додаванням слів, художніх засобів чи стилістичних фігур, змінюванням порядку слів у реченні, пропусками окремих слів, які ускладнюють переклад.

Під час перекладу науково-технічних термінів використовуються перекладацькі трансформації з метою наближення перекладу мовних одиниць із дотриманням контекстуального, ситуативного чи підтекстового значення. Перекладацькі трансформації створюються на основі відповідностей, дібраних перекладачем для відтворення мовних одиниць оригіналу. За переконанням І. Сіяговської, перекладацькі трансформації варто трактувати як «дії перекладача з реалізації його рішення щодо подолання контекстуальної невідповідності, які виявлено в тексті оригіналу по відношенню до тексту перекладу» [7, с. 66]. З огляду на це, використовуються перекладацькі трансформації модуляції, логічної синонімії, генералізації і конкретизації. Розглянемо їхні особливості відповідно до перекладацьких теоретичних парадигм.

Так, модуляція визначається як смисловий розвиток, за якого значення одиниці мови перекладу підбирається через логічний наслідок значення одиниці мови оригіналу, тобто перекладене слово виходить зі значення оригінального слова за принципом логіки. В основу логічної синонімії покладено схожий логічний принцип, створений за допомогою синонімічного зв'язку між мовними одиницями оригіналу й перекладу [28, с. 101].

Під генералізацією варто розуміти прийом перекладацьких трансформацій, за якого одиниця мови оригіналу з вузьким/конкретним значенням замінюється в перекладі такою, що має широке/загальне значення. Прикладами використання

генералізації можуть бути назви, які знайомі тільки носіям мови оригіналу, – одиниці вимірювання, економічні терміни, марки транспортних засобів, назви магазинів, техніки тощо [10, с. 9]. Конкретизація пояснюється через заміну мовної одиниці оригіналу з широким/загальним значенням мовною одиницею з вузьким/конкретним значенням у перекладі.

На думку В. Карабан і Дж. Мейса, відмінності мовних одиниць на різних рівнях в оригіналі й перекладі пояснюються особливостями мовної системи, мовних норм, мовнокомунікативної інформації та узусу [9, с. 18]. На основі цього підходу система перекладацьких трансформацій представлена мовно-системними, мовно-нормативними, мовно-комунікативними та узуснозумовленими трансформаційними моделями, спричиненими відмінностями систем мов, мовних норм, інформації, узусів мов оригіналу й перекладу.

Варто зазначити, що на стилістичному рівні також використовуються перекладацькі трансформації, серед яких дослідниця Т. Ласінська виокремлює види, представлені логізацією, експресивацією, модернізацією та архаїзацією [14, с. 33–34]. Відтак, під логізацією варто розуміти такий перекладацький засіб, за якого емоційно-експресивна й етнічно маркована лексика оригінального тексту замінюється в перекладі стилістично нейтральною лексикою. Протилежною є функція перекладацького засобу експресивації, який супроводжується заміною стилістично нейтральної лексики емоційно забарвленою. За допомогою модернізації перекладач замінює застарілі, архаїчні слова сучасними відповідниками. За архаїзації навпаки сучасні слова замінюються застарілими, архаїчними конструкціями.

Класифікація перекладацьких трансформацій Л. Науменко представлена лексико-семантичними, граматичними та стилістичними трансформаціями [15, с. 15]. Так, група лексико-семантичних трансформацій репрезентується підбором варіантного відповідника; контекстуальною заміною; калькуванням; описовим перекладом; транскодуванням; антонімічним перекладом;

компресією; декомпресією; пермутацією; транспозицією; конкретизацією значення; генералізацією значення. Розглянемо особливості деяких лексико-семантичних трансформацій. Наприклад, антонімічний переклад реалізується через підбір відповідника-антоніма до одиниці мови оригіналу. У контексті цього виду перекладацьких трансформацій виокремлюються:

- негативація – «спосіб перекладу лексичної одиниці без формально невираженої семи заперечення в мові оригіналу словом / словосполученням з одним з таких заперечень в мові перекладу» [15, с. 15];

- позитивація – «лексична одиниця з формально вираженою семою заперечення в мові оригіналу перекладається словом/ словосполученням без формально вираженої семи заперечення в мові перекладу» [15, с. 15];

- анулювання двох негативних компонентів [15, с. 15].

Наступна перекладацька трансформація – компресія, під якою варто розуміти «зменшення кількості мовних знаків у вислові друготвору або вилучення надмірної експліцитної інформації у формі зайвого слова / словосполучення в мові оригіналу» [15, с. 16]. Протилежною до компресії є лексико-семантична трансформація декомпресії, що трактується як «збільшення кількості мовних знаків у вислові друготвору або спосіб перекладу слова в мові оригіналу як мінімум двома лексемами в мові перекладу, що викликано необхідністю експлікувати імпліцитну інформацію першоджерела, прояснивши її на лексичному рівні для малознайомого з нею читача» [15, с. 18].

Так, відмінність компресії і декомпресії полягає в кількості мовних знаків, яка в першому випадку зменшується, а в другому – збільшується. На використання того чи іншого виду трансформацій безпосередньо впливає значення слова: якщо слово загальноживане й зрозуміле для читача, то можна використати компресію, якщо ж значення слова буде незрозумілим для читача, то використовується декомпресія.

Для перекладу власних назв використовується лексико-семантична перекладацька трансформація транскодування, що характеризується

«відтворенням звукової / графічної форми слова мови оригіналу засобами мови перекладу» [15, с. 19]. Відповідно до форми слова транскодування може бути двох видів: транслітерація і транскрибування. Окрім того, у цьому контексті використовується також адаптоване транскодування – «адаптація форми слова до фонетичних або граматичних норм мови перекладу» [15, с. 19].

Варто зробити акцент на тому, що перекладач дуже часто використовує не одну перекладацьку трансформацію в процесі науково-технічного перекладу, а декілька різних, комбінуючи їх, із метою досягнення адекватного перекладу художнього твору. Відмінність синтаксису української і англійської мов спричинює зміну порядку слів у реченні в процесі перекладу. Відтак, використовується перекладацька трансформація пермутації, тобто «заміни місць лексем у словосполученні або елементів у фраземі» [15, с. 20].

1.1.1. Специфіка технічного перекладу в галузі авіації

Специфіка технічного перекладу в галузі авіації досить різноманітна. Вона полягає в передаванні точної інформації, яка в більшості випадків відтворює зміст про літальні апарати різних категорій та призначень, аеронавігацію, аеропорти, обладнання та безпеку. Ця сфера вимагає особливої уважності та глибокого розуміння технічних термінів і процедур, оскільки неправильне тлумачення або переосмислення навіть незначної на перший погляд вказівки може спричинити серйозні наслідки.

Існує декілька важливих аспектів специфіки технічного перекладу в галузі авіації (див. рис.1). Розглянемо більш детально кожен з них.

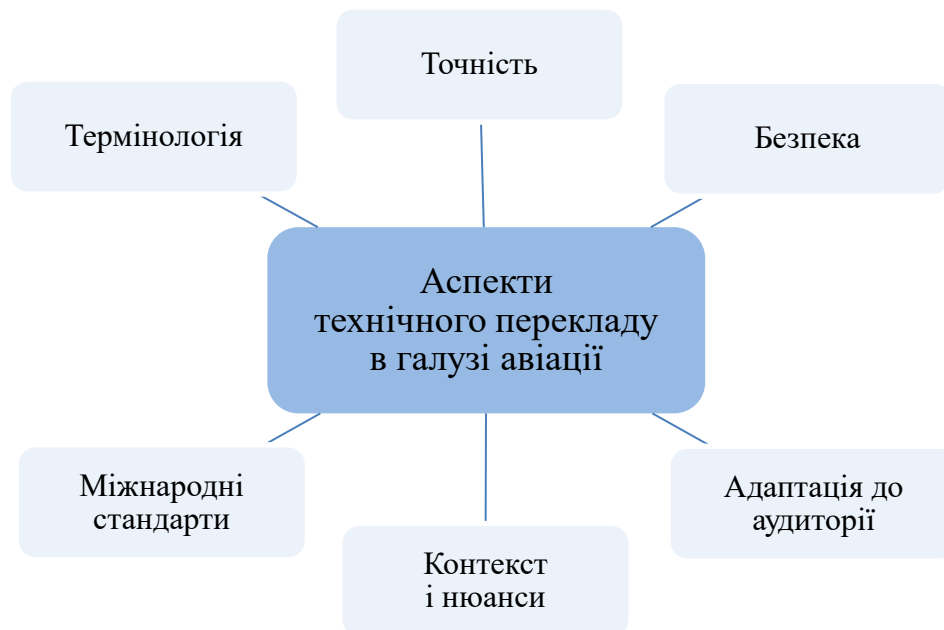

Рис. 1 Аспекти специфіки технічного перекладу в галузі авіації

1. Термінологія.

Повітряна індустрія, будучи високотехнологічною і регульованою сферою, має значний обсяг термінології, яка досить часто є специфічною конкретно для цієї галузі. Ця термінологія охоплює авіаційні терміни, аббревіатури, технічні назви та аеронавігаційні терміни, які використовуються для опису компонентів повітряних суден, їхніх систем, процедур безпеки, навігаційних параметрів і багато чого іншого. Наприклад, такі поняття, як «літак», «турбореактивний двигун», «авіаційний інженер», «авіакомпанія» мають свої унікальні еквіваленти в термінології авіаційного сектора. Перекладач у цій галузі повинен володіти глибоким розумінням цих термінів і вміти правильно вибирати аналоги цільовою мовою, щоб уникнути непорозумінь і надати зрозуміле уявлення про технічні аспекти авіації [11].

2. Точність.

Точність у технічному перекладі в авіаційній галузі є абсолютно невід'ємною частиною. Випадкова заміна навіть однієї букви чи цифри у слові або терміні може мати катастрофічні наслідки. Технічні дані, інструкції, специфікації та інші елементи технічного тексту мають бути передані точно і без спотворень. Наприклад, неправильно перекладена вага вантажу, швидкість повітряного потоку або команда пілота може призвести до серйозних авіаційних подій. Перекладач має бути уважним до кожної деталі та перевіряти свою роботу на точність багаторазово [6, с. 37].

3. Безпека.

В авіаційній індустрії безпека є ключовим аспектом. Перекладач, який працює в цій галузі, повинен не тільки правильно передавати технічні дані, а й забезпечувати точну передачу інструкцій з обслуговування, ремонту, операцій повітряних суден та інших процедур безпеки. Навіть незначні непорозуміння або неправильні інтерпретації можуть мати серйозні наслідки для пасажирів, екіпажу та обладнання. Перекладач повинен прагнути до того, щоб кожен елемент інформації був зрозумілий і застосовний без будь-яких небезпечних помилок [2].

4. Міжнародні стандарти.

В авіаційній індустрії дотримання міжнародних стандартів відіграє ключову роль для забезпечення єдиних норм і безпеки у світовій цивільній авіації. Міжнародна організація цивільної авіації (ICAO) встановлює стандарти та рекомендації, що стосуються безпеки, навігації, експлуатації повітряних суден та інших аспектів авіаційної діяльності. Перекладачеві важливо знати ці стандарти та їхню термінологію, щоб коректно передати інформацію та відповідати встановленим нормам.

5. Контекст і нюанси.

Важливе значення має розуміння контексту та нюансів під час перекладу технічних текстів в авіаційній сфері, адже вони можуть стосуватися не лише

авіабудування та експлуатації літальних апаратів, а і юриспруденції, логістики, медицини, військової авіації та ін. Наприклад, інструкції з експлуатації, технічні керівництва та процедури можуть містити деталі, які необхідно правильно інтерпретувати. Навіть невелике відхилення від запропонованих параметрів під час виконання процедури посадки або зльоту може вплинути на безпеку польоту. Перекладач має бути уважним до навіть найменших деталей і врахувати контекст для точної передачі інформації [6, с. 37].

б. Адаптація до аудиторії.

Технічний переклад в авіаційній сфері може бути призначений для різних аудиторій: від інженерів, пілотів, персоналу з технічного обслуговування повітряного судна, бортпровідників до та юристів з авіаційного та повітряного права. Кожна з цих груп має свої специфічні вимоги до термінології та стилю. Перекладач має враховувати ці відмінності й адаптувати свій переклад, щоб він відповідав рівню технічного знання та розуміння певної аудиторії. Наприклад, переклад для пілотів має бути чітким і прямолінійним, тоді як переклад для інженерів може містити глибші технічні деталі.

Підсумовуючи, специфіка технічного перекладу в галузі авіації вимагає від перекладача високої технічної грамотності, суворої точності, розуміння термінології та міжнародних стандартів в сфері авіації, а також вміння адаптувати текст відповідно до цільової аудиторії.

1.1.2. Специфіка технічного перекладу в галузі ІТ

Специфіка технічного перекладу в галузі інформаційних технологій (ІТ) пов'язана з передачею складних технічних концепцій, програмного коду, інструкцій зі встановлення та використання програмного забезпечення, а також термінології, яка постійно оновлюється у зв'язку зі швидким розвитком технологій [23, с. 21]. Деякі аспекти специфіки технічного перекладу в галузі ІТ представлено на рис. 2.

Рис. 2 Аспекти специфіки технічного перекладу в галузі ІТ

1. Технічна термінологія.

Сфера ІТ відома своєю багатогранною спеціалізованою термінологією, включно з технічними термінами, що стосуються програмування, комп'ютерних мереж, баз даних, хмарних технологій тощо. Ці терміни часто унікальні та специфічні для ІТ-сфери, і від перекладача вимагається їх точне відтворення цільовою мовою.

2. Переклад та локалізація програмного забезпечення.

Така необхідність може виникнути у низці випадків, наприклад, під час документації, для збільшення охоплення бренду, або локалізації програмного забезпечення відповідно до регіону з цільовою аудиторією. Перекладач має бути готовим до таких труднощів, як відсутність контексту, адже користувацький інтерфейс в більшості випадків містить лише окремі слова та словосполучення, рідше повні речення. Наприклад, Cart, Wish List, Weekly deals, Subscribe to notifications.

3. Інструкції та керівництва.

Технічні інструкції та інструкції з використання програм і систем в ІТ-сфері вимагають чіткої передачі інформації про налаштування, функції, команди та інші деталі. Ефективність і точність перекладу тут критично важливі.

Технічні інструкції та керівництва в ІТ-сфері є ключовими засобами передачі інформації про функціональність, використання та обслуговування програмного забезпечення, систем і пристроїв. Вони мають бути зрозумілими, структурованими та повними, щоб користувачі й технічні фахівці могли ефективно працювати з продуктом. В процесі здійснення перекладу необхідно врахувати такі аспекти:

1) налаштування та функції: перекладач повинен точно передати інформацію щодо параметрів і функцій та чітко описати особливості конфігурації, щоб користувачі могли правильно налаштувати та використовувати продукт;

2) команди та дії: переклад інструкцій з виконання команд і дій важливий для коректної роботи програмного забезпечення або системи. Навіть невелика похибка в перекладі команди може призвести до неправильних результатів;

3) порядок дій: інструкції мають бути логічними та послідовними. Перекладач повинен забезпечити правильний порядок дій, щоб користувачі могли слідувати інструкціям крок за кроком;

4) технічні терміни: перекладач повинен добре розуміти технічну термінологію ІТ-сфери та використовувати точні та відповідні терміни для запобігання непорозумінням [21].

4. Дотримання стандартів.

Стандарти, такі як ISO, IEEE, W3C та інші, відіграють важливу роль у забезпеченні узгодженості та якості технічних посібників та інструкцій. Перекладач має бути ознайомлений із відповідними стандартами й використовувати відповідні терміни та структуру, щоб забезпечити узгодженість і легкість сприйняття.

5. Оновлення та зміни.

Технічна галузь ІТ постійно змінюється і розвивається. Нові технології, версії програм і оновлення можуть призвести до зміни термінології та процедур. Перекладач має бути готовим до частих оновлень і гнучко реагувати на зміни в термінології та інструкціях.

6. Адаптація до аудиторії.

ІТ-тексти можуть бути призначені для різних аудиторій з різними рівнями технічної підготовки. Перекладач має враховувати потреби та знання конкретної групи користувачів і обирати термінологію та стиль, що якнайкраще відповідає їхнім потребам.

7. Стиль і ясність.

ІТ-переклади вимагають лаконічного і ясного стилю. Занадто складне або надмірно технічне формулювання може призвести до незрозуміння. Перекладач повинен використовувати просту мову і структурувати інформацію так, щоб вона була зрозумілою для цільової аудиторії.

Отже, технічний переклад у сфері ІТ вимагає глибокого розуміння технологій і термінології, а також здатності адаптувати переклад до різних аудиторій і мінливого середовища.

1.1.3. Специфіка технічного перекладу в галузі менеджменту

Специфіка технічного перекладу в галузі менеджменту полягає в передачі складних концепцій, методологій, стратегій і практик управління бізнесом і організаціями. Технічний переклад у цій галузі вимагає точності, розуміння бізнес-термінології та здатності передати контекстуальні нюанси.

Далі визначимо, які існують ключові аспекти специфіки технічного перекладу в галузі менеджменту (див. рис. 3) та розглянемо детальніше їх особливості:

Рис. 3 Аспекти специфіки технічного перекладу в галузі менеджменту

1. Бізнес-термінологія.

Менеджмент має спеціалізовану термінологію, включно з термінами, пов'язаними з управлінням проектами, стратегіями, лідерством, організаційною структурою тощо. Перекладач повинен розуміти ці терміни і використовувати відповідні еквіваленти цільовою мовою.

2. Професійні терміни.

Професійні терміни в менеджменті містять специфічні позначення для різних ролей і посад в організаціях. Ці терміни часто використовуються як скорочення для позначення ключових осіб в управлінській ієрархії. Наприклад, CEO (Chief Executive Officer) означає виконавчого директора, COO (Chief Operating Officer) – операційного директора, CMO (Chief Marketing Officer) – маркетингового директора тощо. Перекладачеві важливо не тільки знати відповідні терміни цільовою мовою, а й розуміти роль та обов'язки осіб в організації, щоб обрати найбільш точні та адекватні еквіваленти.

3. Методології та моделі.

У сфері менеджменту використовуються різноманітні методології та моделі, такі як Agile, Six Sigma, SWOT-аналіз тощо. Перекладач має бути знайомий із концепціями, особливостями та термінами цих методологій, щоб точно передати їхній зміст.

4. Стратегічне планування.

Технічний переклад у сфері менеджменту часто включає передачу інформації про стратегічне планування, цілі та завдання компанії. Перекладач має вміти передати ці концепції, зберігаючи їхню цілісність.

5. Управлінські процеси.

Інструкції з управлінських процесів, як-от планування, управління персоналом, фінансами, ресурсами та проектами вимагають точності та ясності. Перекладач має бути уважним до деталей, щоб уникнути непорозумінь [1, с. 272].

6. Культурні особливості.

Під час технічного перекладу в менеджменті необхідно враховувати культурні відмінності в манері вираження й очікуваннях у бізнес-комунікації. Наприклад, поняття ефективного лідерства, стилю управління та комунікаційних практик можуть відрізнятися в різних культурах. Перекладач має підходити до перекладу з урахуванням культурного контексту, щоб забезпечити коректне та зрозуміле сприйняття інформації в цільовій культурі.

7. Адаптація до аудиторії.

Тексти в галузі менеджменту можуть бути призначені для різних аудиторій із різними рівнями професійних знань і досвіду в управлінні. Перекладач повинен адаптувати свій стиль і вибирати термінологію залежно від аудиторії. Наприклад, переклад для вищого керівництва може містити більш стратегічні та загальні терміни, тоді як переклад для фахівців з управління може містити більш конкретні деталі та методології.

8. Ясність і структура.

Переклади в менеджменті мають бути чіткими та структурованими. Тексти повинні бути організовані так, щоб вони легко читалися і не викликали труднощів розуміння і сприйняття.

Узагальнюючи сказане, технічний переклад у сфері менеджменту вимагає не тільки хорошого розуміння бізнес-термінології, а й уміння передавати складні концепції та контекстуальні нюанси.

ВИСНОВКИ до РОЗДІЛУ 1

Технічний текст являє собою інформацію про предмети, процеси або концепції, пов'язані з науковими, технічними або професійними галузями. Специфіка технічного перекладу полягає в точній передачі термінів, даних і контексту, щоб забезпечити розуміння та коректне використання інформації.

У галузі авіації технічний переклад вимагає високої точності, оскільки навіть невеликі помилки можуть мати серйозні наслідки. Перекладач має врахувати специфічні терміни, пов'язані з літальними апаратами, навігацією, обладнанням і безпекою.

У сфері інформаційних технологій (ІТ) технічний переклад містить специфічні терміни, пов'язані з програмуванням, апаратним забезпеченням, мережами тощо. Перекладач має бути знайомий не тільки з мовою, а й із технічними аспектами теми.

У сфері менеджменту технічний переклад може містити терміни, пов'язані з управлінням проектами, ресурсами, стратегіями та організаційною структурою. Перекладач повинен точно передати контекст і сенс для забезпечення правильного розуміння бізнес-процесів.

Загальне завдання в технічному перекладі полягає в тому, щоб зберегти точність, ясність і цілісність інформації, при перенесенні її з однієї мови на іншу, з огляду на специфіку конкретної галузі.

РОЗДІЛ 2. Лінгвістичний аналіз інфінітиву та інфінітивних конструкцій в англомовних технічних текстах у галузі авіації/ІТ/менеджменту

2.1. Термін «інфінітив» у сучасному мовознавстві

Інфінітив – це форма дієслова, яка дозволяє використовувати слово або групу слів як іменник, прикметник або прислівник. Будь-який тип дієслова можна поставити у форму інфінітива. В англійській мові зазвичай інфінітиви утворюються шляхом додавання *to* перед основною формою дієслова, наприклад *to be*, але іноді основна форма дієслова використовується окремо. Метою інфінітивів є обговорення дії загалом, а не конкретного випадку виконаної дії.

Традиційно вважається, що англійська інфінітивна частка *to* походить від омонімічного прийменника *to*, і тому навіть сьогодні вона часто з'являється в додатку мети чи аргументі мети.

У давньоанглійській мові інфінітив *to* завжди вводив NP (Noun Phrase) і супроводжувався словом у давальному відмінку. Це також підтверджує його походження як прийменника з давальним, який спочатку був доповнений іменною фразою.

З цієї причини частка *to* змінилася з номінальної на більш дієслівну між староанглійською (OE) і середньоанглійською (ME). Це вказувало б на граматикалізацію одного з вживань вихідного прийменника. У стародавній мові інфінітив, позначений *to*, також міг відмінюватись у відмінку, спочатку в родовому, а пізніше лише в давальному [13, с. 91].

Уже в стародавній мові інфінітив «до» був більш дієслівним, і, що важливіше, інфінітив міг конкурувати з кінцевими підрядними реченнями. Головним конкурентом до-інфінітива був не голий інфінітив, а підрядний зв'язок, який поволі витіснявся ним.

Внутрішнє семантичне значення інфінітивної частки, здається, найчастіше відноситься до події, наступної в часі за часом головного речення VP (Verb

Phrase), яке є паралельним просторово-часовому значенню прийменника *to*, тобто мети, яка ще не досягнута [Там же].

2.1.1. Форми інфінітиву в англійській мові

До основних форм інфінітиву належать (див. табл. 1):

Таблиця 1

Основні форми інфінітиву

Active Voice	Passive Voice
<i>Simple Infinitive</i>	
<p>Structure: to + V1</p> <p><i>They expect to complete the task today.</i></p>	<p>Structure: to + be + V3</p> <p><i>The task is expected to be completed today.</i></p>
<i>Continuous Infinitive</i>	
<p>Structure: to + be + V1 + ing</p> <p><i>He must be joking.</i></p> <p><i>We should be hurrying.</i></p>	Not used
<i>Perfect Infinitive</i>	
<p>Structure: to + have + V3</p> <p><i>He seems to have forgotten about the meeting.</i></p>	<p>Structure: to + have + been + V3</p> <p><i>They were lucky to have been invited to the meeting.</i></p>
<i>Perfect Continuous Infinitive</i>	
<p>Structure: to + have + been + V1 + ing</p> <p><i>We are glad to have been working in the team.</i></p> <p><i>QA engineer seems to have been testing this defect for several days.</i></p>	Not used

1. Simple (present) infinitive. Простий інфінітив є найбільш вживаним інфінітивом в англійській мові. Як дієслово він належить до теперішнього або майбутнього часу. Його можна вживати як в активному, так і в пасивному стані.

– простий інфінітив (активний стан).

Простий інфінітив вживається в активному стані, коли дію в інфінітиві виконує суб'єкт або об'єкт (загалом підмет).

Структура: to + V1

Приклад: *The IT specialist needs to configure the new server.*

– простий інфінітив (пасивний стан).

Простий інфінітив вживається в пасивному стані, коли дію в інфінітиві виконує суб'єкт або об'єкт (зазвичай підмет).

Структура: to + be + past participle (V3)

Приклад: *The new server needs to be configured by the IT specialist.*

2. Continuous infinitive використовується для позначення іменника (дії) у тривалому стані. Вживається лише в активній формі; його не можна використовувати в пасивній формі.

Структура: to + be + present participle (V1+ING)

Приклад: *The error message seems to be changing periodically.*

3. Perfect infinitive використовується для позначення минулого часу. Його можна вживати як в активному, так і в пасивному стані.

– perfect infinitive (active voice) відноситься до минулого часу, а дію (інфінітив) виконує суб'єкт або об'єкт. Інфінітив відноситься до діяльності, яка закінчилася перед основним дієсловом.

Структура: to + have + past participle (V3)

Приклад: *She is said to have completed the task.*

– perfect infinitive (passive voice) використовується в пасивному стані для позначення минулої дії, яка діяла на суб'єкта чи об'єкт.

Структура: to + have + been + past participle (V3)

Приклад: *The task turned out to have already been completed.*

4. Perfect continuous infinitive використовується для позначення дії (нескінченної), яка тривала деякий час у минулому, або дії, яка почалася в минулому і триває в теперішньому. Вживається він лише в активному стані.

Структура: to + have + been + present participle (V1+ing)

Приклад: *It seems to have been processing for ages.*

2.1.2. Види інфінітиву в англійській мові

В англійській мові можна виокремити 3 види інфінітиву:

1. Bare infinitive, або zero infinitive, є інфінітивом, у якому немає частки “to”. Так звані «нульові інфінітиви» вживаються після певних дієслів: make, let, see, hear, watch, help тощо, а також після had better, better і would rather та модальних допоміжних дієслів can, could, may, might, should, would, will, shall, must.

2. Full infinitive. Коли інфінітив вживається зі словом “to”, то він називається повним або складним інфінітивом. Повні інфінітиви можуть виступати в реченні як іменник, прикметник або прислівник.

3. Split infinitive. Якщо поставити прислівник або прислівникову фразу між “to” та дієсловом і розділити інфінітив від “to”, це називається розділеним інфінітивом. Використання split у більшості випадків засуджується; однак вони поширені в письмовій формі всіх видів [29].

2.1.3. Функції інфінітиву в англійській мові

Інфінітив виконує в реченні такі функції:

- іменник;
- прикметник;
- прислівник.

1. Інфінітив як іменник.

Коли інфінітив виступає як іменник у реченні, він може займати такі позиції:

- підмет речення;

Приклад: *To live is to develop.*

- додаток;

Приклад: *She wanted to come in.*

- підметове доповнення.

Приклад: *Our aim is to win.*

Якщо за інфінітивом стоїть додаток або обставина, увесь вираз називається інфінітивною фразою.

2. Інфінітив як прикметник.

Інфінітив або інфінітивне словосполучення можуть функціонувати як прикметники в реченні. Коли інфінітив використовується як прикметник у реченні, він стоїть поруч із іменником або займенником, які він змінює.

Структура: Subject + linking verb + noun phrase + infinitive/infinitive phrase

Приклад: *She probably lacked the desire to be happy.*

3. Інфінітив як прислівник.

Інфінітив або інфінітивна фраза також функціонує як прислівник. Як прислівник він модифікує дієслово. Інфінітив як прислівник повідомляє про причину чи мету дії.

Приклад: *You must decide to be happy.*

2.2. Особливості вживання інфінітиву та інфінітивних конструкцій в технічних текстах тематики авіації/ІТ/менеджменту

Інфінітив, що застосовується в технічних текстах тематики авіації, інформаційних технологій (ІТ) та менеджменту, є ключовим інструментом для

передачі конкретних і точних деталей. Він відіграє роль гнучкого засобу передачі цілей, намірів, дій, обов'язків і різноманітних аспектів у кожній із цих галузей.

Інфінітив – це форма дієслова, яка використовується для позначення дії загалом, без прив'язки до певного часу, особи або числа. Невід'ємним аспектом в цій роботі будуть інфінітиви, які є частиною предикативних інфінітивних зворотів, таких як Complex Subject (суб'єктний інфінітивний комплекс), Complex Object (об'єктний інфінітивний комплекс) та the For-to-Infinitive Construction (for-інфінітивний комплекс). Слід зазначити, що деякі граматисти називають ці словосполучення інфінітивними зворотами, деякі – інфінітивними комплексами, або інфінітивними конструкціями. У даній роботі ми використовуємо останнє визначення, посилаючись на Л. Блумфілда, М. Ізрайловського і З. Харріса [Цит. за: 4, с. 113].

1. Complex Subject (складний підмет).

Формула: Noun/Pronoun + Passive Predicate + Infinitive (виражає дію підмета).

Складний підмет включає в себе іменник або займенник та інфінітив після присудка. Присудок, який зазвичай виражається дієсловом у пасивному стані, ставиться саме між іменником і інфінітивом.

2. Complex Object (складний додаток).

Формула: Subject + Predicate + direct/ indirect Object + Infinitive

Складний додаток включає іменник або особовий займенник, дієслово та інфінітивний вираз після себе, вказуючи на мету або результат дії.

3. For-to-Infinitive Construction.

Формула: For + Noun/ Pronoun + Infinitive

Ця конструкція використовується для вираження мети або призначення дії.

У контексті технічних текстів, які стосуються сфери авіації, інформаційних технологій (ІТ) та менеджменту, інфінітив, а також інфінітивні конструкції відіграють ключову роль у передачі намірів, цілей, стратегій і завдань. Їх

застосування вносить ясність і конкретність у технічні описи, що є важливим аспектом у цих галузях [26, с. 59].

Висловити наміри та цілі: Інфінітив дає змогу точно передати наміри та цілі, які є важливими в авіації, ІТ та менеджменті. Наприклад, в авіації, інфінітив використовується для опису намірів пілотів дотримуватися суворих протоколів безпеки. В ІТ, він може висловити намір створити користувацький інтерфейс. У менеджменті, інфінітив допомагає передати мету досягнення ринкового лідерства [30, с. 271].

Позначити конкретні дії та етапи: Інфінітив допомагає позначити специфічні дії та етапи, які необхідні для досягнення бажаних результатів. В авіації це може бути опис процедур під час зльоту і посадки. В ІТ можна говорити про етапи розробки та тестування програмного забезпечення. У менеджменті це може стосуватися опису кроків для реалізації стратегічних планів.

Посилити чіткість і точність: У технічних галузях навіть невеликі неясності або невизначеності можуть мати серйозні наслідки. Інфінітив дає змогу уникнути неоднозначності, надаючи точну інформацію про завдання, процеси та цілі. Наприклад, в авіації інфінітив допомагає передати з точністю кроки процедур. В сфері ІТ він гарантує, що деталі процесу розробки програмного продукту розуміються без спотворень. У менеджменті інфінітив дає змогу чітко описати плани та кроки для досягнення стратегічних цілей.

Використання інфінітива в технічних текстах сприяє точності, чіткості та ясності передачі інформації. В галузях, де кожен аспект може мати критичне значення, інфінітив допомагає уникнути неясностей і помилок, сприяючи успішній реалізації проєктів і завдань [20].

Часто інфінітив використовується для розкриття технічних деталей, як-от процеси повітряної навігації в авіації, архітектура програмного забезпечення в ІТ та управлінські методики в менеджменті. Його використання зазвичай є стандартною практикою в технічних текстах, оскільки воно дає змогу уникнути невизначеності та двозначності.

Ось як і чому інфінітив часто використовується для цієї мети:

- розкриття технічних процесів.

У кожній з розглянутих галузей існує безліч складних технічних процесів, які потрібно описати. Інфінітив дає змогу детально і чітко розкрити кожен етап, дію і послідовність кроків у цих процесах [22].

- точний опис архітектури, конструкцій, стратегій.

В авіації, ІТ та менеджменті стратегії, структури та архітектура відіграють важливу роль. Інфінітив дає змогу описати конкретні аспекти архітектури програмного забезпечення, компонентів повітряних суден і управлінських методик.

- виняток двозначності та невизначеності.

У технічних текстах, де найменші неясності можуть мати серйозні наслідки, використання інфінітива дає змогу уникнути двозначності та непорозумінь, надаючи чітку та зрозумілу інформацію.

- стандартний і зрозумілий формат.

Інфінітив представляє собою стандартний інструмент, який притаманний багатьом мовам. Він забезпечує зрозумілий спосіб опису процесів і дій, що важливо для розуміння фахівцями і безпосередньо зацікавленими особами.

- деталізація специфічних вимог.

У всіх трьох галузях, важливі специфічні вимоги та стандарти. Інфінітив дозволяє чітко описати, як саме ці вимоги мають бути виконані.

Слід зазначити, що неозначена форма дієслова або ж інфінітив в складі інфінітивних конструкцій є невід'ємною частиною технічних текстах у всіх трьох галузях. Це пов'язано з тим, що він надає зручний і чіткий спосіб передавання інформації про плани, завдання, дії, потреби та вказівки, що характерно для текстів сфери авіації, ІТ та менеджменту [10, с. 84].

У галузі авіації різні види та форми інфінітиву використовуються для опису технічних процедур та інструкцій, пов'язаних з польотом, обслуговуванням повітряних суден та безпекою на борту. Вони охоплюють

широкий спектр дій, від запуску двигунів до проведення регулярних перевірок систем. Також можна відмітити використання неозначеної форми дієслова для опису технічних деталей і процесів, пов'язаних із конструкцією, обладнанням та характеристиками літальних апаратів. Загалом, в текстах такої тематики, інфінітивні конструкції та інфінітиви вимагають від перекладачів не лише вірної лінгвістичної передачі, але й глибокого розуміння технічного контексту та процедур. Вони стають ключовим елементом для забезпечення безпеки польоту та успішної експлуатації літальних апаратів.

У галузі ІТ інфінітив, як правило, розкриває аспекти розробки, тестування та оптимізації програмного забезпечення. Вони використовуються для передачі цілей, намірів, вимог, послідовності дій та опису функціональності програм, систем і додатків. В ІТ-проектах, де команди співпрацюють на різних етапах розробки та впровадження продукту, інфінітив та інфінітивні конструкції можуть передавати критичні завдання для кожного члена команди, а також описувати вимоги до програмного забезпечення. Правильний переклад є ключовим для забезпечення спільного розуміння та виконання завдань, що сприяє успіху проєкту в цілому. В ІТ-галузі інфінітив не лише спрощує передачу технічних інструкцій, але і впливає на весь процес розробки функціональностей. Тому, для перекладачів, які працюють у цій галузі, важливо бути не лише майстрами слова, але й технічними експертами, які розуміють важливість точності та правильності під час здійснення перекладу.

У галузі менеджменту інфінітив допомагає описати стратегічне планування, управління ресурсами та реалізацію бізнес-цілей. Правильний переклад інфінітивних конструкцій та інфінітиву є необхідним для передачі стратегічних вказівок та інструкцій, які допомагають досягати цілей компанії та впроваджувати стратегічні рішення. В сфері менеджменту інфінітив різних видів та форм використовується для формулювання стратегій, процедур та інструкцій для підлеглих. Крім того, вони можуть використовуватися для опису послідовності дій у процесі управління проєктами.

Отже, інфінітив у технічних текстах слугує для точного та чіткого опису ключових аспектів кожної з трьох галузей. Професіоналізм перекладачів у технічних сферах грає важливу роль у забезпеченні ефективного обміну інформацією та досягненні успіху в глобальному контексті. Точність, спеціалізовані знання та уважність до деталей є невід'ємними частинами успішного перекладу інфінітиву та інфінітивних конструкцій у цих галузях. Важливо відзначити, що в технічних текстах, навіть найдрібніші невідповідності або неправильно перекладений інфінітив можуть призвести до серйозних наслідків. Також варто зазначити, що зі зростанням глобалізації та міжнародних бізнес-операцій, запити до перекладачів у технічних галузях стають все більш вимогливими. Це вимагає від перекладачів постійного вдосконалення своїх навичок та ознайомлення з новітніми технологічними та індустріальними трендами.

2.3. Форми та види інфінітиву в технічних текстах у галузі авіації/ІТ/менеджменту

Інфінітив у технічних текстах тематики авіації, інформаційних технологій та менеджменту виконує важливі функції, специфічні для кожної галузі. Нижче подано характеристику форм інфінітива в цих контекстах:

1. Використання форм інфінітива в технічних текстах авіаційної тематики:

- інфінітив в активному стані.

Простий інфінітив в авіаційних текстах використовується для чіткого і лаконічного вираження намірів, цілей, планів і обов'язків, пов'язаних з авіаційними процесами.

- (1) *They expected the plane to return to service by 2023.*

У даному випадку, простий повний інфінітив “*to return*” в активному стані як частина складного додатка вказує на очікування та намір повернути літак в експлуатацію до певного року.

Доконаний інфінітив передає завершену дію у минулому і вказує на результат чи стан, до якого ця дія призвела.

(2) *The use of composites in aircraft construction appears to have reached a plateau.*

У наведеному вище реченні “*to have reached*” є доконаним інфінітивом в активному стані. Фраза “*to have reached a plateau*” вказує на те, що використання композитних матеріалів в конструкції літаків вже досягло плато (тобто точки, де ріст чи прогрес сповільнюються або припиняються).

Якщо говорити про простий «голий» інфінітив, то можна сказати, що він підкреслює дії та процеси, особливо пов’язані з оперативними моментами та рішеннями в авіаційній сфері.

(3) *The aircraft crew must quickly assess and respond.*

Тут “*assess and respond*” виділяє швидке і точне оцінювання ситуації та подальшу дію з боку команди повітряного судна.

– інфінітив в пасивному стані.

Інфінітив в пасивному стані може використовуватися для опису технічних деталей і процесів, часто пов’язаних із конструкцією, обладнанням або характеристиками літальних апаратів. За допомогою пасивного інфінітиву виражають дії, яка може бути виконана чи відбутися у майбутньому, але точний виконавець цієї дії не вказується або не є важливим.

(4) *The new aircraft design is expected to be approved by the aviation authorities.*

Простий інфінітив в пасивному стані “*to be approved*” як частина складного підмета використовується для того, аби акцентувати увагу на очікувану дію (затвердження нового дизайну літака). Подібний підхід дозволяє

зосередитися на самому результаті – затвердженні дизайну – і підкреслити важливість події.

Ці види та форми інфінітива в авіаційних текстах відіграють важливу роль у передачі специфічної інформації щодо намірів, дій та технічних аспектів, пов'язаних із безпекою, оперативністю та функціональністю авіаційних процесів.

2. Використання форм інфінітива в технічних текстах ІТ тематики:

- простий інфінітив (to + основа дієслова).

Простий інфінітив у технічних текстах галузі ІТ часто застосовується для позначення цілей, завдань і намірів у процесі розробки програмного забезпечення, його тестування, підтримки тощо.

(5) *The script is expected to run for more than an hour.*

У даному випадку, частиною інфінітивної конструкції є простий інфінітив “*to run*” в активному стані, який допомагає чітко виразити основну операцію або функцію, яку сценарій повинен виконати.

- інфінітив в активному стані.

Повний простий інфінітив використовується для опису дій, процесів і вимог у розробці та функціонуванні програмного забезпечення.

(6) *The software must run smoothly on various platforms.*

Тут “*run smoothly*” вказує на необхідність того, щоб програмне забезпечення працювало без збоїв на різних платформах.

Простий тривалий інфінітив (to be + дієслово з закінченням -ing) вказує на тривалу дію, що відбувається одночасно з іншою дією, в процесі розробки програмного забезпечення.

(7) *One team might appear to be submitting fewer lines of code than another team.*

Тут “*to be submitting*” вказує на те, що може здаватися, ніби одна команда надає менше рядків коду, ніж інша команда.

Доконаний (перфектний) інфінітив використовується для позначення дії, яка вже завершилася, але необов'язково пов'язана з певним наміром, сподіванням чи намаганням.

(8) *Negative test cases are considered to have passed successfully if they failed to “break” the application.*

У цьому реченні доконаний інфінітив “to have passed”, який є частиною складного підмета, вказує на завершення дії (успішне виконання тестових випадків) із результатом зараз.

– інфінітив в пасивному стані.

(9) *The virtual machine is supposed to be upgraded automatically.*

Вживання інфінітивів в пасивному стані може бути способом акцентувати увагу на автоматизованих процесах, або діях, не називаючи їх виконавця. В даному випадку мова йде про дію оновлення віртуальної машини.

Наведені форми та види інфінітива в технічних текстах галузі ІТ відіграють важливу роль у передачі інформації щодо цілей, дій та завершених завдань у процесі розроблення, тестування та функціонування програмного забезпечення.

3. Використання форм інфінітива в технічних текстах менеджмент тематики:

– інфінітив в активному стані.

Простий інфінітив у технічних текстах галузі менеджменту акцентує увагу на цілях, завданнях, стратегіях і планах, пов'язаних з управлінням організацією та бізнес-процесами.

(10) *The team is expected to achieve the company’s financial goals.*

У цьому прикладі простий повний інфінітив “to achieve” в активному стані підкреслює завдання команди, яке вона має виконати – досягти фінансових цілей компанії.

Нульовий інфінітив може бути використано для опису обов'язків, дій, кроків і процесів, які необхідні в управлінських аспектах для досягнення поставлених цілей.

(11) *Managers must regularly evaluate and update the business strategy.*

Тут “*evaluate and update*” вказує на обов’язки менеджерів регулярно оцінювати та оновлювати стратегії бізнесу.

(12) *Companies have been forced to suddenly switch to a hybrid way of working.*

В наведеному реченні можемо помітити вживання розщепленого інфінітиву. Він допомагає акцентувати увагу на тому, що дія (перехід до гібридного формату роботи) відбулася неочікувано чи раптово для компанії.

– інфінітив в пасивному стані.

Пасивний інфінітив застосовується для опису структур, процесів і змін в організаційному менеджменті, акцентуючи увагу на самому процесі або стані.

(13) *New policies are known to be implemented to improve efficiency.*

Використання пасивного інфінітива в текстах цієї сфери може бути корисним для зазначення, що дія (в даному випадку, впровадження політик) є частиною більшої стратегії чи ініціативи, і фокус зосереджений на самому результаті цієї дії.

Такі форми та види інфінітива в технічних текстах галузі менеджменту допомагають ясно передавати інформацію про цілі, дії та організаційні аспекти, пов’язані з управлінням і розвитком бізнесу.

Отже, інфінітиви можуть виконувати роль присудка, доповнення, обставини та інших членів речення. Вони використовуються для передачі чіткої та точної інформації, характерної для технічних текстів. Контекстуальне розуміння та правильне використання різних форм та видів інфінітива є важливими для точності та ясності технічних текстів у кожній із розглянутих галузей.

2.4. Синтаксичні функції інфінітиву в технічних текстах у галузі авіації/ІТ/менеджменту

Інфінітив, як форма дієслова, виконує різноманітні синтаксичні функції в технічних текстах галузі авіації, інформаційних технологій (ІТ) та менеджменту (див. рис. 4).

Рис. 4 Синтаксичні функції інфінітиву

– присудок.

Присудок – це частина речення, яка виражає дію, стан або процес. Інфінітив може виступати в ролі присудка, вказуючи на те, що є дією або станом, описаним у реченні. У цьому контексті інфінітив відповідає на запитання «що робити?». Інфінітив може виконувати роль предикатива, який характеризує або розкриває підмет [16].

(14) *A flight attendant's primary purpose is to ensure passengers' safety and comfort on commercial flights.*

У цьому реченні “*to ensure passengers' safety and comfort*” (забезпечити безпеку та комфорт пасажирів) – інфінітив, що виступає в ролі присудка. Він вказує на основну дію, за яку відповідальний бортпровідник – забезпечення безпеки та комфорту пасажирів.

(15) *The primary goal of the software is to streamline data processing.*

Тут *“to streamline data processing”* (оптимізувати обробку даних) – інфінітив, що виступає в ролі присудка. Він вказує на мету дії – оптимізацію процесу обробки даних.

(16) *The question is how to perform functional testing of the feature.*

У цьому випадку *“to perform functional testing”* (виконати функціональне тестування) – інфінітив, що виконує роль присудка. Характерним в даному випадку є також використання сполучника *“how”*.

(17) *The objective is to develop effective communication strategies.*

У цьому реченні *“to develop effective communication strategies”* (розробити ефективні стратегії комунікації) – інфінітив, який виконує роль присудка. Він відображає основну дію – розробку ефективних стратегій комунікації.

(18) *The primary goal was to create an environment that lets employees work efficiently.*

Тут *“to create an environment”* (створити середовище) – інфінітив в ролі присудка, що вказує на мету головного завдання – створення ефективного робочого середовища для співробітників.

– підмет.

На початку речення інфінітив може виконувати функцію підмета та мати пояснювальні слова.

(19) *To pilot a commercial airliner requires extensive training and experience.*

У цьому реченні *“To pilot”* (пілотувати/ управляти авіалайнером) – інфінітив, що виконує роль підмета. Така конструкція дозволяє надати акцент на важливість навичок і досвіду, необхідних для пілотування комерційного літака.

(20) *To analyze data is a fundamental skill in data science.*

Інфінітив *“To analyze”* (аналізувати) виступає тут в ролі підмета і підкреслює важливість навички аналізу даних в сфері науки про дані.

(21) *To lead a team requires strong leadership skills.*

У цьому прикладі інфінітив *“To lead”* (керувати) виконує роль підмета і підкреслює необхідність мати сильні лідерські навички аби керувати командою.

– додаток.

Інфінітив може слугувати додатком, вказуючи на об'єкт дії. Додаток може вживатися після дієслів, які виражають наказ, прохання, спонукання тощо адресовані комусь.

(22) *The team convinced him to extend the deadline.*

Тут “*to extend the deadline*” (продовжити дедлайн) – інфінітив, що виступає в ролі доповнення.

(23) *Developers need to optimize the code for better performance.*

У цьому реченні “*to optimize the code*” (оптимізувати код) – інфінітив, що виконує роль доповнення. Він вказує на те, яку конкретно дію потрібно виконати розробнику.

(24) *The team aims to achieve the set targets.*

У цьому випадку “*to achieve the set targets*” (досягти встановлених цілей) – інфінітив, що слугує доповненням. Він вказує на об'єкт дії, тобто на які цілі спрямована команда.

– означення.

Інфінітив може використовуватися як означення, уточнюючи зміст іменника. Воно допомагає додатково роз'яснити або розкрити сенс іменника [25].

(25) *The ability to respond quickly is crucial in emergency situations.*

У цьому реченні “*to respond quickly*” (швидко реагувати) – інфінітив, що виконує роль неузгодженого означення. Він уточнює, яка саме здатність є важливою в надзвичайних ситуаціях.

(26) *The need to adapt to new technologies is becoming more important.*

Тут “*to adapt to new technologies*” (приспосовуватися до нових технологій) – інфінітив, що виступає як неузгоджене означення. Він роз'яснює, яка саме потреба стає важливішою.

(27) *Leaders should be the last to speak during meetings.*

Інфінітив “to speak” виступає як означення, із зазначенням, що лідери повинні бути останніми, хто висловлює свої думки під час зустрічей.

– обставина.

Інфінітив може виражати обставини умови або мету дії. Таким чином інфінітив допомагає вказувати на навколишні обставини, за яких виконується дія або мета, описані в реченні.

(28) *Pilots train regularly to maintain their skills.*

У цьому реченні “to maintain their skills” (щоб підтримувати свої навички) – інфінітив, що виражає обставину. Він вказує на мету тренувань – підтримання навичок.

(29) *The new algorithm was designed to enhance efficiency.*

Тут “to enhance efficiency” (щоб поліпшити ефективність) – інфінітив, що виконує роль обставини. Він вказує на мету розробки нового алгоритму – поліпшення ефективності.

(30) *Employees work overtime to meet project deadlines.*

У цьому реченні “to meet project deadlines” (щоб укластися в терміни проєктів) – інфінітив, що виражає обставину. Він вказує на мету понаднормової роботи – виконання проєктів у строк.

Інфінітив у ролі обставини допомагає додатково розкрити сенс дії, стану чи процесу, представленого в реченні.

Таким чином, використання інфінітива в технічних текстах в авіації, ІТ та менеджменті є невід’ємною частиною процесу передачі точної, чіткої та специфічної інформації. Він допомагає уникнути невизначеності, забезпечуючи розуміння технічних деталей і процесів, що, своєю чергою, сприяє успішному виконанню проєктів і завдань у цих галузях.

ВИСНОВКИ до РОЗДІЛУ 2

У сучасному мовознавстві термін «інфінітив» позначає безособову форму дієслова, що виражає дію або стан у загальному, без вказівки на конкретну особу, число і час. В англійській мові інфінітиви є важливим елементом граматичної структури і виконують різноманітні функції, як-от іменник, прикметник або прислівник.

Загалом можна виокремити три види інфінітиву – повний, нульовий та розділений (розщеплений) інфінітиви, а також шість форм інфінітиву, з яких дві доцільно вживати в пасивному стані.

У контексті технічних текстів, що охоплюють галузі авіації, інформаційних технологій та менеджменту, інфінітив відіграє значну роль у передачі різноманітних аспектів. Аналізуючи характеристики видів та форм інфінітива, ми виявили, що нульовий та повний інфінітиви використовуються для вираження намірів, цілей, дій, обов'язків, а також опису технічних деталей і вимог у кожній із цих галузей. Повний інфінітив, із часткою “to”, акцентує на намірах, стратегіях, завданнях і цілях. Нульовий інфінітив, без “to”, підкреслює оперативні моменти та вимоги. Вживання розщепленого інфінітиву може надати особливий нюанс дії.

Форми інфінітива, що застосовуються в технічних текстах також підтвердили свою значущість. Простий, тривалий і доконаний інфінітиви, як в пасивному, так і в активному станах, надають специфічні способи вираження цілей, дій і завершених процесів у галузях авіації, ІТ і менеджменту. Простий інфінітив допомагає передати загальний намір чи мету, тривалий інфінітив вказує на продовження дії, а доконаний інфінітив акцентує на завершенні процесу чи результаті. Вживання інфінітиву в пасивному стані може бути способом акцентувати увагу на процесах або діях, не називаючи їх виконавця. Всі форми інфінітива у пасивному або активному стані забезпечують точність і чіткість передавання інформації.

Стосовно синтаксичних функцій інфінітива, можна дійти висновку, що він виконує роль універсального інструменту для передачі намірів, цілей, дій і вимог у технічних текстах. В авіації, ІТ та менеджменті, інфінітив успішно застосовується для опису технічних деталей, процесів, архітектури та управлінських методик. Він позбавляє текст від двозначності, підтримує чіткість і точність передавання інформації, що особливо важливо в контексті областей, де найменші деталі та ясність мають велике значення. Таким чином, інфінітив, виконуючи роль будь-якого члена речення, значно впливає на ясність і якість технічних текстів у різних сферах.

РОЗДІЛ 3. Особливості перекладу інфінітиву та інфінітивних конструкцій в англомовних технічних текстах у галузі авіації/ІТ/менеджменту

3.1. Аналіз прийомів та стратегій технічного перекладу інфінітиву

Переклад інфінітиву та інфінітивних конструкцій може становити певні труднощі, оскільки вони можуть мати різноманітні функції та значення в різних контекстах.

Далі в роботі буде розглянуто та застосовано на практиці певні прийоми та стратегії перекладу інфінітивів та інфінітивів в складі інфінітивних комплексів. Проте, вже на цьому етапі роботи варто зазначити, що під час підбору емпіричного матеріалу було виявлено наступне: вживання інфінітивних конструкцій загалом не є поширеним явищем в текстах тематики авіації, ІТ, менеджменту, на відміну від інфінітиву, який є невід’ємною частиною будь-якого технічного тексту.

Отже, перейдемо до розгляду деяких прийомів і стратегій, які можуть бути використані при перекладі інфінітивів. В якості прикладів будуть наведені речення або частини речень з текстів, пов’язаних з такими сферами як авіація, ІТ, менеджмент:

1. Переклад як дієслова. Інфінітиви, які виступають у ролі дієслова-присудка, можуть бути перекладені цільовою мовою відповідним дієсловом (приклад: *to read* – *читати*). Слід зауважити, це є однією із найпоширеніших стратегій перекладу інфінітиву.

Наприклад, «перевести його в пікірування, а потім у набір висоти»: В даному випадку інфінітиви «перевести» і «набирати» виражають послідовність дій. Оригінал: “*to put the plane into a dive, and then to climb*” (перевести в пікірування, а потім набрати висоту).

(31) “*to carry a payload*” [31]. У цьому контексті інфінітив “*to carry*” виражає дію перевезення вантажу. Переклад: *перевозити вантаж*.

(32) *“to plot a course from one airport to another”* [31]. В даному випадку інфінітив *“to plot”* вказує на дію прокладання курсу. Переклад: *прокладати курс від одного аеропорту до іншого.*

(33) *“to tell the height or ‘altitude’”*[31]. Тут інфінітив *“to tell”* виражає дію повідомлення або вказівки. Переклад: *показати фактичну відстань від землі або висоту над рівнем моря.*

(34) *To inform the interested parties regarding the above-mentioned prescriptions* [31]. Тут інфінітив *“to inform”* виражає дію інформування. Переклад: *Довести до відома зацікавлених осіб про вищевказані приписи.*

(35) *The jet engine enables the airplane to fly faster and higher than a propeller-powered airplane* [32]. У наведеному реченні інфінітив *“to fly”* є засобом вираження дії польоту. Переклад: *Реактивний двигун дає можливість літати швидше і вище, порівняно з літаками із гвинтовим двигуном.*

(36) *Some amphibians are fitted with reinforced keels which act as skids, allowing them to land on ice with their wheels up* [32]. Тут інфінітив *“to land”* виражає дію посадки. Переклад: *Деякі літаки-амфібії обладнані посиленими кілями, які виступають в ролі лиж і дозволяють їм приземлятися на лід з піднятими колесами.*

(37) *To certificate aeronautical material* [31]. Інфінітив *“to certificate”* вказує на дію проведення сертифікації. Переклад: *Сертифікувати аеронавігаційний матеріал.*

(38) *To prescribe airworthiness requirements and procedures* [31]. У цьому контексті інфінітив *“to prescribe”* виражає дію встановлення або визначення вимог і процедур. Переклад: *Установлювати вимоги та процедури льотної придатності.*

(39) *It will be necessary to determine the aircraft balanced field length* [31]. Тут інфінітив *“to determine”* виражає дію визначення або встановлення довжини. Переклад: *визначити довжину збалансованого поля для літаків.*

(40) *To design an aircraft that will transport 80 business-class passengers* [31]. Бачимо, що інфінітив “*to design*” виражає дію проектування. Переклад: *Спроектувати літак, який перевозитиме 80 пасажирів бізнес-класу.*

(41) *To offer a unique and competitive service* [31]. В даному випадку інфінітив “*to offer*” виражає дію висловлення пропозиції. Переклад: *Запропонувати унікальні та конкурентоспроможні послуги.*

(42) *To investigate alternative roles for the aircraft* [31]. Інфінітив “*to investigate*” виражає дію проведення дослідження або вивчення чогось. Переклад: *Дослідити альтернативні ролі, які може виконувати літак.*

(43) *To produce a commercial analysis of the aircraft project* [31]. Інфінітив “*to produce*” виражає дію проведення аналізу. Переклад: *Провести комерційний аналіз проекту літака.*

(44) *He found that his workload increased and subjective time seemed to speed up* [37]. У цьому прикладі, де застосовується конструкція складного підмета, інфінітив “*to speed up*” виражає дію прискорення часу. Переклад: *«Він виявив, що його робоче навантаження збільшилося, а суб'єктивний час, здавалося, прискорився».*

(45) *By the 1960s, researchers began to recognize the value of using remotely piloted vehicles* [37]. – *До 1960-х років дослідники почали визнавати цінність використання безпілотних літальних апаратів.*

(46) *Controllers expected the aircraft to fly the same course it had during several previous lost-link events* [37]. – *Диспетчери очікували, що літак летітиме тим же курсом, що й під час кількох попередніх випадків втрати зв'язку.*

(47) “*to create the desired functionality*” [33]. Інфінітив “*to create*” виражає дію створення. Переклад: *«створити бажану функціональність».*

(48) “*it may be appropriate to apply a number of functional tests*” [34]. Інфінітив “*to apply*” виражає дію застосування або проведення тестів. Переклад: *«може бути доречним провести ряд функціональних тестів».*

(49) *“a customer has three chances to enter the correct PIN”* [34]. Інфінітив *“to enter”* виражає дію введення. Переклад: *«клієнт має три спроби ввести правильний PIN-код»*.

(50) *We want to find input variable combinations* [34]. Інфінітив *“to find”* виражає дію пошуку. Переклад: *Ми хочемо знайти/ визначити комбінації вхідних змінних*.

(51) *When in doubt, the best bet is to try to second-guess aspects of any reasonable implementation* [34]. В даному випадку спостерігаємо дієслівний складений присудок, де інфінітив *“to second-guess”* виражає дію передбачення. Переклад: *Якщо у Вас є сумніви, найкращим вибором буде спробувати передбачити аспекти будь-якої обґрунтованої реалізації*.

(52) *Exploratory testing goes a step further, and tries to discover the nature of revealed faults* [34]. Інфінітив *“to discover”* виражає дію виявлення природи або характеру несправностей. Переклад: *Дослідницьке тестування йде далі і намагається виявити характер виявлених несправностей*.

(53) *“the purpose is to let the customer experience scenarios of intended behavior”* [34]. Інфінітивна конструкція *“to let the customer experience”* поєднує дію дозволу (*“to let”*) і ціль у вигляді складного інфінітиву (*“experience”*). Переклад: *«мета полягає в тому, щоб дозволити клієнту випробувати сценарії передбачуваної поведінки»*.

(54) *“it is hard to enumerate the various possibilities”* [34]. Інфінітив *“to enumerate”* виражає дію перерахування або визначення кількості чогось. Переклад: *«важко перерахувати різні можливі варіанти»*.

(55) *The product owner will decide when to release completed functionality* [34]. У цьому реченні частиною сполучникового інфінітивного звороту *“when to release”* є інфінітив *“to release”*, який виражає дію випуску функціоналу. Переклад: *Власник продукту буде вирішувати, коли випустити завершений функціонал*.

Далі буде наведено більше прикладів вживання інфінітиву в текстах менеджмент-тематики. Під час здійснення перекладу речень застосовувалася саме стратегія перекладу інфінітива як дієслова.

(56) *These allow you to fine-tune your control over a wide variety of factors* [34]. – Це дозволяє Вам встановити контроль над великою кількістю факторів.

(57) *In February 2001, 17 of these new methodology pioneers met in Snowbird, Utah, to share their experiences, ideas, and practices; to discuss how best to express them; and to suggest ways to improve the world of software development* [35]. – У лютому 2001 року 17 піонерів нової методології зустрілися в Сноуберді, штат Юта, щоб поділитися своїм досвідом, ідеями та практиками; обговорити, яким чином їх краще висловити; і запропонувати шляхи покращення світу розробки програмного забезпечення.

(58) *Processes are clear and can be easy to follow* [35]. – Процеси зрозумілі, і їх легко дотримуватися.

(59) *Our highest priority is to satisfy the customer through early and continuous delivery of valuable software* [35]. — Наш найвищий пріоритет – задовольнити потреби клієнта шляхом швидкої та безперервної доставки корисного програмного забезпечення.

2. Переклад як іменника. Інфінітиви, що виступають у ролі суб'єкта або об'єкта, можуть бути перекладені цільовою мовою у вигляді іменників. Наприклад, *“To understand is important”* може бути перекладено як «Розуміння важливе».

(60) *Eventually, designers worked to improve technologies to support these capabilities through integration of improved avionics, microprocessors, and computers* [37]. Тут інфінітиви *“to improve”* та *“to support”* виражають мету покращення та підтримки. В даному випадку під час здійснення перекладу буде доречно застосувати саме стратегію «переклад інфінітиву як іменника». Переклад: *Зрештою конструктори працювали над вдосконаленням технологій*

для підтримки цих можливостей шляхом інтеграції покращеної авіоніки, мікропроцесорів і комп'ютерів.

(61) *These drone weapon systems were designed simply to fly a oneway mission* [37]. В цьому випадку інфінітив “to fly” вказує на дію польоту, проте під час перекладу на українську мову доречно вжити словосполучення «виконання місії». Переклад: *Ці безпілотні бойові системи були розроблені для виконання односторонньої місії.*

(62) *It was also common practice to remove experienced team members from projects* [37]. Інфінітив “to remove” вказує тут на процес усунення членів команди. Переклад: *Також поширеною практикою було усунення досвідчених членів команди з проектів.*

(63) *At all levels, complexity is an important way to improve designs, coding, testing, and maintenance* [34]. Тут інфінітив “to improve” вказує на дію покращення. Переклад: *На всіх рівнях складність є важливим способом покращення дизайну, кодування, тестування та обслуговування.*

(64) *A project is a planned program of work that requires a definitive amount of time, effort, and planning to complete* [35]. Інфінітив “to complete” в даному випадку варто перекласти саме як іменник «завершення». Переклад: *Проект – це запланована програма роботи, для завершення якої потрібна певна кількість часу, зусиль і планування.*

(65) *Capital expenditures, commonly known as CapEx, are funds used by a company to acquire, upgrade, and maintain physical assets such as property, buildings, industrial plants, technology, and equipment* [35]. В цьому реченні вживається декілька інфінітивів: “to acquire” вказує на мету придбання фізичних активів, “to upgrade” – оновлення існуючих активів, “to maintain” – обслуговування активів, проте всі їх доречно перекласти як іменники. Переклад: *«Капітальні витрати (CapEx) – це кошти, які використовуються компанією для придбання, оновлення та підтримки фізичних активів, таких як нерухоме майно, будівельні споруди, промислові підприємства, технології та обладнання».*

(66) *The next work-around is to add special-purpose test methods* [34].
 Інфінітив “*to add*” в цьому реченні можна перекласти як іменник та як дієслово. Така ситуація є досить поширеною і вибір стратегії або прийому перекладу буде залежати від контексту і потреби передачі сенсу речення. Окрім цього, в таких випадках на вибір конкретного способу перекладу можуть також впливати індивідуальні вподобання перекладача, його стиль та підходи до роботи. Переклад: *Наступним обхідним шляхом є додавання методів тестування спеціального призначення або Наступний обхідний шлях – додати методи тестування спеціального призначення.*

(67) *They were required to carefully document what they saw* [34]. – *Від них вимагали ретельного документування побаченого.*

(68) *Conformity makes it hard to accommodate new ideas, new requirements, and new thinking* [35]. – *Відповідність ускладнює адаптацію до нових ідей, нових вимог і нового мислення.*

(69) *This latter factor highlights the need to eliminate design deficiencies* [37]. – *Цей останній фактор підкреслює необхідність усунення недоліків конструкції.*

3. Переклад простого інфінітиву інфінітивною конструкцією у функції обставини мети [9, с. 83]:

(70) *To complete those projects, they started creating formal project management processes* [35]. В даному реченні інфінітив “*to complete*” виражає мету завершення проєктів. Переклад: *Для того, аби завершити проєкти, вони почали створювати формальні процеси управління проєктами.*

(71) *Such investigations are required in the early conceptual design phase to guide the aircraft development path* [31]. У цьому реченні інфінітив “*to guide*” вказує на мету проведення дослідження. Переклад: *Такі дослідження необхідні на ранній стадії концептуального проектування, щоб скерувати шлях розробки літального апарату.*

(72) *Adjustments are made quickly to minimize problems* [35]. Інфінітив “*to minimize*” виражає мету зменшення кількості проблем. Переклад: *Коригування вносяться швидко, щоб мінімізувати проблеми.*

(73) *Researchers modified two vehicles to test several wing configurations during maneuvers at transonic speeds in order to compare flight results* [37]. В даному реченні використовується одразу два інфінітиви, “*to test*” та “*to compare*”, які можливо перекласти інфінітивними конструкціями у функції мети, вживаючи сполучник «щоб». Проте з метою уникнення повторення сполучника доречно буде використати різні прийоми перекладу інфінітивів. Переклад: *Дослідники модифікували два літальні апарати з метою проведення тестування кількох конфігурацій крил під час маневрів на трансзвуковій швидкості для того щоб порівняти результати польоту.*

Варто зазначити, що вживання сполучника “*in order*” перед інфінітивом у функції обставини мети не є рідким явищем. Крім того, в тексті менеджмент-тематики була виявлена інфінітивна конструкція, введена за допомогою “*in order*”:

(74) *Latest start time (LS) is the latest time by which a particular activity must be started in order for the entire project to be finished by its required completion time* [35]. Переклад: *Пізній старт – це найпізніший можливий термін початку певної діяльності для завершення проекту у визначені строки.*

(75) *Human-machine interfaces should be designed to prevent the likelihood of mode confusion* [37]. – *Людино-машинні інтерфейси повинні бути розроблені таким чином, щоб запобігти ймовірності плутанини режимів.*

(76) *To learn more about development teams, see Chapter 7* [35]. – *Щоб дізнатися більше про команди, які беруть участь в розробці ПЗ, перегляньте Розділ 7.*

(77) *The group’s work was destined to make the software industry more productive, more humane, and more sustainable* [35]. – *Робота групи була*

спрямована на те, щоб зробити галузь програмного забезпечення продуктивнішою, гуманнішою та стійкішою.

4. Переклад із урахуванням модальної конотації. Інфінітиви, які вживаються після модальних дієслів (“can”, “must”, “should” тощо), мають бути перекладені, зважаючи на модальну конотацію.

(78) *You can make immediate adjustments, if necessary* [35]. – Ви можете негайно внести корективи, якщо це необхідно.

(79) *The process of testing can be subdivided into separate steps: test planning, test case development, running test cases, and evaluating test results* [35]. – Процес тестування можна розділити на окремі етапи: планування тестування, розробка тестових випадків, виконання тестових випадків і оцінка результатів тестування.

(80) *Crewmembers should always make an effort to follow proper procedures* [37]. – Членам екіпажу варто завжди докладати зусиль для дотримання належних процедур.

(81) *The pilot should declare an emergency in a timely fashion to allow for a rapid contingency response* [37]. – Пілот повинен своєчасно оголосити надзвичайну ситуацію, щоб забезпечити швидке реагування на непередбачену ситуацію.

(82) *The time needed to prepare for sprint review should be minimal* [35]. – Час, необхідний для підготовки до спринт ревізії, має бути мінімальним. В цьому реченні можна побачити повний інфінітив “to prepare”, який доречно перекласти цільовою мовою у вигляді іменника, а також голий інфінітив “be” після модального дієслова.

(83) *People may over-rely on processes instead of finding the best ways to create good products* [35]. – Люди можуть надмірно покладатися на процеси замість того, щоб знайти найкращі способи створення хороших продуктів.

Як можна помітити, комбінування різних прийомів перекладу інфінітивів в реченнях є досить поширеним явищем. Така стратегія дає можливість зробити

переклад більш точним та природним, а також допомагає враховувати особливості мовних відмінностей між джерелом і цільовою мовами.

5. Вираз з інфінітивом як вставне слово або зворот. Інфінітив входить до складу деяких вступних фраз і виразів, наприклад, “*to begin with*” (для початку), “*to be more precise*” (точніше кажучи), “*to sum up*” (підсумовуючи) тощо. Проте під час підбору емпіричного матеріалу було виявлено, що вживання подібних виразів не є поширеним явищем в технічних текстах, які стосуються сфери ІТ, менеджменту, авіації.

(84) *To be fair, in the early days of aviation, a new aircraft could roll out of the factory in a few months* [31]. – Чесно кажучи, на початкових етапах розвитку авіації, новий літак міг вийти з заводу за декілька місяців.

(85) *To be fair, this implementation is intentionally simple* [35]. – Чесно кажучи, ця реалізація навмисно виконана найпростішим чином.

6. Використання фразових дієслів. Фразові дієслова цільовою мовою можуть передати зміст інфінітивів. Наприклад, “*He decided to give up*” може бути перекладено як «Він вирішив відмовитися».

7. Зміна порядку слів. У деяких випадках, щоб передати зміст інфінітива, може знадобитися зміна порядку слів у реченні.

8. Збереження термінології. У технічних текстах важливо зберегти специфічну термінологію, пов'язану з інфінітивами, щоб зберегти точність і ясність перекладу.

9. Використання контексту. Важливо завжди зважати на контекст, у якому використовується інфінітив, щоб обрати найдоречнішу стратегію здійснення перекладу.

10. Узгодження часових форм. Під час перекладу інфінітиву необхідно врахувати узгодження часових форм між вихідною та цільовою мовами.

Здійснюючи аналіз прийомів та стратегій перекладу інфінітивів у технічних текстах, стає очевидним, що це не лише технічний процес, а й

мистецтво знаходження балансу між точністю передавання інформації та збереженням логічної структури речень.

Отже, під час розгляду наведених речень було використано різні прийоми та стратегії перекладу інфінітива. Виявлено, що з них найчастіше використовувався переклад інфінітива за допомогою дієслова, оскільки це найбільш прямий і найприродніший спосіб передачі дії в цільовій мові. Цей метод зазвичай дає змогу зберегти структуру речення і передати сенс інфінітива найточніше. Окрім того, за наявності одразу декількох інфінітивів в реченні зазвичай доцільно використовувати комбінування різних прийомів перекладу інфінітивів. Проте, звісно, варто пам'ятати, що вибір конкретної стратегії або прийому перекладу завжди залежить від контексту, функції та сенсу інфінітива, а також особливостей цільової мови.

3.2. Аналіз засобів перекладу інфінітиву та інфінітивних конструкцій у технічних текстах

У технічних текстах інфінітиви часто зустрічаються для опису дій, процесів, інструкцій тощо. Безсумнівно, переклад інфінітивів у таких текстах вимагає точності та ясності. Залежно від функції в реченні та від звукової форми інфінітива вторинна предикативна група слів може мати різні відповідники в українській мові. Найчастіше зустрічаються інфінітив або інфінітивне словосполучення, що вводиться сполучником «щоб», як підрядне речення.

1. Переклад із використанням еквівалентного дієслова.

Важливо обирати найточніше дієслово в цільовій мові, яке передасть зміст інфінітива. Наприклад, “*to analyze*” може бути перекладено як «аналізувати», “*to develop*” – як «розробляти» тощо.

To demonstrate – продемонструвати:

(86) *Researchers planned to intentionally fly the DAST-1 beyond its flutter boundary in order to demonstrate the effectiveness of the FSS [37].*

(87) *Consistency is impossible to demonstrate for most requirements specification techniques [34].*

(88) *If your product team is not able to demonstrate a potentially shippable product increment at the end of the sprint, you're not doing it right [35].*

To use – використовувати:

(89) *Every effort was made to use off-the-shelf components and equipment readily available at the Flight Research Center [37].*

(90) *We will have two occasions to use the probability theory in our study of software testing [34].*

(91) *In this chapter, you find out how to use agile principles daily throughout each sprint [35].*

To find – знайти:

(92) *Consequently, the goal is not to find faults but to demonstrate correct behavior [34].*

(93) *Use the scientific method by experimenting with hypotheses to find solutions [35].*

To address – вирішити:

(94) *In order to address these concerns, the team modified the aircraft [37].*

(95) *Like physicians, product development teams strive to address the problem at the root rather than symptoms [35].*

2. Переклад інфінітивної фрази.

Якщо інфінітив супроводжується доповненнями або залежними словами, доцільно перекласти його складнопідрядним реченням з підрядними мети. В ході виконання роботи було помічено, що такий спосіб є досить поширеним під час здійснення перекладу інфінітивів в текстах авіаційної та ІТ тематики.

(96) *In the final moments before landing, the pilot makes precise adjustments to maintain proper approach speed and angle [37]. – В останні хвилини перед посадкою пілот виконує точні налаштування, щоб підтримувати належну швидкість і кут заходження на посадку.*

(97) *Ensure the proper settings of switches on control panels in order to avoid loss of mode awareness [37].* – Переконайтеся, що перемикачі на панелях керування встановлені належним чином, щоб уникнути втрати інформації про режим.

3. Переклад за допомогою дієслова з доповненням.

Для передачі сенсу інфінітива більш точно, варто використовувати дієслово з відповідним доповненням. Наприклад, *“think about solutions”* перекладемо як «думати про рішення» або «обдумувати рішення».

(98) *Another way of organizing the 12 principles is to consider them in the following four distinct groups: customer satisfaction, quality, teamwork, product development [35].* – Інший спосіб організації 12 принципів полягає в тому, щоб розглянути їх (принципи) у наступних чотирьох окремих групах: задоволеність споживача, якість, командна робота, розробка продукту.

Цей метод також доречно використати для перекладу наступних словосполучень з інфінітивом в текстах менеджмент-тематики [35, 36] (див. табл. 2):

Таблиця 2

Словосполучення з текстів менеджмент-тематики

Словосполучення	Переклад
to justify the emergence	виправдати появу
to downplay the relative importance	зменшити відносне значення
to emphasize the primacy	підкреслити першість
to include considerations	включати в себе міркування
to represent a move	представляти собою рух
to have emphasized unintended consequences	підкреслити ненавмисні наслідки
to see as another management ruse	бачити як ще один обман управління

Продовження таблиці 2

to explore the persistence	дослідити стійкість
to explain the corporate obsession	пояснити корпоративну одержимість
to lead teams	керувати командами
to manage resources effectively	ефективно управляти ресурсами
to communicate with stakeholders	взаємодіяти із зацікавленими сторонами (стейкхолдерами)
to analyze market trends	аналізувати тенденції ринку
to implement change strategies	впроваджувати стратегії змін
to evaluate performance metrics	оцінювати показники ефективності
to foster team collaboration	сприяти співпраці в команді
to manage organizational culture	управляти організаційною культурою

Такий метод перекладу представляє інфінітив із відповідними залежними словами, що дає змогу передати його точний зміст та враховувати контекст тексту.

Саме тому можемо дійти до висновку, що переклад інфінітиву за допомогою дієслова з доповненням – це один із найкращих способів ознайомлення з синтаксичними та семантичними особливостями іноземної мови. Вивчення слів у контексті словосполучень та речень вважається дуже ефективним методом вивчення мов.

4. Переклад з урахуванням контексту.

Контекст відіграє важливу роль у перекладі інфінітивів та інфінітивних конструкцій. Необхідно враховувати сенс речення, сусідні слова та цільову аудиторію, щоб обрати найкращий спосіб перекладу. Крім того, слід пам'ятати, що специфічні терміни є невід'ємною частиною технічних текстів. Під час виконання перекладу варто використовувати відповідні технічні терміни, щоб точно передати зміст.

Нижче наведемо ще деякі приклади словосполучень з лексикою, яка є специфічною для текстів сфери інформаційних технологій [38] (див. табл. 3):

Таблиця 3

Словосполучення з текстів ІТ-тематики

<i>Словосполучення</i>	<i>Переклад</i>
to develop software	розробляти програмне забезпечення
to fix a bug	виправляти помилку
to implement new features	здійснювати імплементацію нових функцій / впроваджувати нові функції
to optimize network performance	оптимізувати продуктивність мережі
to troubleshoot hardware issues	усувати проблеми з апаратним забезпеченням
to design user interfaces	проекувати користувацькі інтерфейси
to configure network settings	налаштовувати мережеві параметри
to provide technical support	надавати технічну підтримку
to manage databases	управляти базами даних
to create backup systems	створювати резервні системи
to integrate application usage data	інтегрувати дані про використання програми
to release new functionality	випускати нову функціональність

5. Переклад з урахуванням структури речення.

Технічні тексти часто мають специфічну структуру. Під час здійснення перекладу структура речень може піддаватися повній чи частковій зміні, або взагалі не змінюватися [22]. При перекладі інфінітивів важливо намагатися зберегти структуру речення і передати сенс так, щоб його було легко зрозуміти.

(99) *For over half a century, engineers and scientists have worked to develop remotely piloted and autonomous aircraft [37]. – Понад півстоліття інженери та вчені працювали над розробкою дистанційно керованих і автономних літальних апаратів.*

(100) *It is important to communicate data that might be relevant to mission safety and success [37]. – Важливо передавати дані, які можуть мати значення для безпеки та успіху місії.*

(101) *Embedded menus can add to the time required to accomplish time-critical actions, and divert attention from primary piloting tasks [37]. – Вбудовані меню можуть збільшити час, необхідний для виконання критичних дій, і відвернути увагу від основних завдань пілотування.*

(102) *The product owner has deep and ongoing involvement throughout each day to clarify priorities and requirements, make decisions, provide feedback, and quickly answer the many questions that pop up during product development [35]. – Власник продукту має глибоку та постійну залученість в процес протягом кожного дня, щоб уточнювати пріоритети та вимоги, приймати рішення, надавати відгуки та швидко відповідати на численні запитання, які виникають під час розробки продукту.*

(103) *Frequent delivery of working product features allows the product owner and the customer to have a full sense of how the product is developing [37]. – Часте постачання робочих функцій продукту дозволяє власнику продукту та замовнику мати повне уявлення про те, як розвивається продукт.*

(104) *Product owners work closely with the customer to define and refine product requirements and provide clarity to the development team [35]. – Власники продукту тісно співпрацюють із замовником, щоб з'ясувати й уточнювати вимоги до продукту та надавати ясність команді розробки.*

В наведених у роботі прикладах вже неодноразово зустрічалися інфінітиви, які були частиною інфінітивних зворотів. Отож, розглянемо далі

детальніше деякі засоби перекладу саме інфінітивних конструкцій в текстах тематики авіації/ІТ/менеджменту.

– complex subject.

Під час перекладу складного підмету іншою мовою, особливо якщо ця мова має іншу граматичну структуру, може знадобитися зміна структури речення для передачі сенсу. Досить частою практикою є використання неозначено-особового звороту та сполучника «що» під час здійснення перекладу речень, в яких вживається така конструкція, на українську мову (Приклад: *Вважається, що...*).

Переклад інфінітивних комплексів українською мовою зумовлений декількома факторами, основними з яких є такі:

- 1) лексичне значення дієслова або точніше семантична група, до якої відноситься дієслово (після якого вживається синтаксична конструкція);
- 2) будова частин речення і самого речення, яке може бути простим і складним;
- 3) вибір перекладачем засобів і мовних одиниць, що передають значення суб'єкта інфінітивними конструкціями.

Суб'єктна інфінітивна конструкція, що вживається з дієсловами фізичного сприйняття («відчувати», «чути», «бачити» тощо), можна перекласти за допомогою одночлених вступних неозначено-особових речень, після яких стоїть об'єктне підрядне речення:

(105) *The aircraft was seen to land in a field east of the A38 road* [37]. – Бачили, що літак приземлився в полі на схід від дороги А38.

Подібні способи перекладу використовуються, коли суб'єкт з інфінітивним комплексом використовується з дієсловами розумового сприйняття (наприклад, «вірити», «очікувати», «знати», «припускати» тощо):

(106) *That cost was expected to drop as the technology matured* [37]. – Очікувалося, що ця вартість знизиться в міру розвитку технології.

(107) *You can work on either developing the product or on the peripheral processes that are supposed to manage and control the creation of the product* [35]. – *Ви можете працювати або над розробкою продукту, або над периферійними процесами, які мають керувати та контролювати створення продукту.*

(108) *By comparison, the launch phase was considered to be a known quantity* [37]. – *Для порівняння, фаза запуску вважалася відомою величиною.*

(109) *Team members with complementary skills are often considered to be part of separate groups, such as the programming group or the testing group* [35]. – *Члени команди з додатковими навичками часто вважаються частиною окремих груп, таких як група програмістів або група тестувальників.*

При вживанні таких дієслів, як «казати», «повідомляти», «розповідати» тощо, номінатив з інфінітивним комплексом перекладається також за допомогою вступного неозначено-особового речення, після якого додається додаткове підрядне речення:

(110) *A program is said to be correct if it functions as per the specifications or the requirement* [33]. – *Говорять, що програма (є) правильна, якщо вона працює відповідно до специфікацій або вимог.*

(111) *If a half dozen other criteria apply, the structure is said to be a vector space* [34]. – *Якщо застосовується півдесятка інших критеріїв, структура називається векторним простором.*

Дієслово “understand”, з яким вживається складний підмет, має своєрідне значення – «згідно наявних відомостей»:

(112) *The strike was understood to be conducted with an S-300 air defense missile.* – *Згідно наявних відомостей, удар було нанесено ракетною ЗРК С-300.*

При використанні конструкції з дієсловами «з’явитися», «статися», «довести», «здаватися», або з фразами настрою, суб’єктивна інфінітивна конструкція може мати різні інтерпретації українською мовою. Таким чином, подібні дієслова, які функціонують як прості дієслівні присудки в англійській

мові, перетворюються на вступні безособові/ неозначено-особові речення («Здається», «вважають» тощо):

(113) *These equivalence classes appear to be loosely defined* [34]. – Здається, ці класи еквівалентності (є) невизначені.

Особливістю суб'єктної інфінітивної конструкції є її вживання зі словосполученнями на кшталт “to be certain”, “to be sure”, “to be (un)likely”. В такому випадку доречно здійснювати переклад речення з використанням вставних слів:

(114) *Investigators noted that utilization of remotely piloted vehicles as research tools was likely to increase in the future* [37]. – Дослідники відзначили, що використання дистанційно керованих транспортних засобів як інструментів дослідження, ймовірно, збільшиться в майбутньому.

(115) *The development team is likely to accomplish the sprint goal* [35]. – Ймовірно, команда розробки досягне мети спринту.

Слід зазначити, що під час перекладу речення з такою конструкцією важливо завжди звертати увагу на форму інфінітива, так як перфектний інфінітив буде перекладатися минулим часом, а неперфектний – теперішнім. [18, с. 26]

– complex object.

При перекладі речення зі складним додатком іншою мовою, звісно, може вимагатися зміна структури речення.

Загалом серед способів перекладу об'єктного інфінітивного комплексу можна виділити наступні:

1. За допомогою підрядного речення (найчастіше використовуються сполучники «щоб» або «що»).

(116) *How could the board expect any element of the organization to remain stable under these chaotic conditions?* [37] – Як правління могло очікувати, що будь-який елемент організації залишатиметься стабільним у цих хаотичних умовах?

(117) *They may also want members of the scrum team to attend regular status meetings* [34]. – Вони також можуть виявити бажання, щоб члени scrum-команди брали участь у регулярних зустрічах для обговорення стану справ.

2. За допомогою іменника, що походить від об'єктного інфінітива або підрядного речення.

(118) *Most of these environments require the tester to write a test driver program* [34]. – Більшість цих середовищ вимагає від тестувальника написання програми-драйвера для тестування.

(119) *Sprint planning does not require all developers to attend.* – Планування спринту не вимагає участі всіх розробників [35].

3. За допомогою фразового/ простого дієслівного присудка.

(120) *Assembly languages allow a programmer to substitute names for numbers* [33]. – Мови асемблера дозволяють програмісту замінювати назви числами.

4. За допомогою складеного дієслівного присудка.

(121) *We want to have the process automated* [33]. – Ми хочемо автоматизувати процес. У наведеному прикладі спостерігаємо вживання пасивної форми складного додатку у вигляді конструкції “to have something done”, яку доцільно перекласти зазначеним способом.

– for-to-infinitive construction.

Варто зазначити, що серед текстів, опрацьованих нами в цій роботі, конструкція з прийменником for частіше вживалася в текстах менеджмент тематики.

Під час її перекладу з англійської на українську мову можна застосовувати наступні способи:

1. Дієприслівникове означення мети чи результату, що має своїм еквівалентом підрядне речення в українській мові:

(122) *It may be necessary for one person to fill two review roles* [34]. – Можливо, буде необхідно, щоб одна особа виконувала обов'язки двох ревьюерів.

(123) *Lean.org is a good launching pad for you to explore the lean topics relevant to your situation [35].* – *Lean.org* – це хороший стартовий майданчик для вас, щоб досліджувати теми концепції менеджменту *Lean*, які стосуються вашої ситуації.

2. Складний підмет, відповідником якого в українській мові є простий підмет, виражений інфінітивом, або розширений підмет, виражений підрядним реченням:

(124) *For every aircraft designer to see his plane take off is the happiest minute in his life...* – *Побачити зліт свого літака – це мрія кожного авіаконструктора...*

3. Складний підмет, що відповідає простому або поширеному підмету в українській мові:

(125) *The satellite communication link was one of the first items shed during this process, making it impossible for the automatic engine restart system to function [37].* – *Канал супутникового зв'язку був одним із перших елементів, який було відкинуто під час цього процесу, що унеможливило функціонування системи автоматичного перезапуску двигуна.*

(126) *Organizational clout gives the scrum master the ability to have difficult conversations and make the small and large changes necessary for the scrum team to be successful [35].* – *Організаційний вплив надає scrum-майстру можливість вести важкі розмови та вносити дрібні та значні зміни, необхідні для успішної роботи scrum-команди.*

4. Складний присудок, в українській мові відповідником якого може бути інфінітив, що виконує функцію простого іменного або дієслівного присудка:

(127) *It is not for the team to decide how to address such problems.* – *Не команда визначає, яким чином вирішувати подібні проблеми.*

(128) *It may be hard for developer to find out the issue is caused by deprecated method.* – *Розробнику може бути важко визначити, що проблема виникла через застарілий метод.*

Отже, підсумовуючи, можна зазначити, що усі зазначені методи перекладу є ефективними тому, що вони дають змогу точніше передати зміст і функцію інфінітиву та інфінітивних конструкцій у тексті іншою мовою. Кожен метод має свої переваги та підходить для певних контекстів.

Використання відповідних термінів, точність, ясність та врахування особливостей технічних текстів певної галузі допоможуть досягти найефективнішого перекладу інфінітиву або інфінітивних конструкцій у контексті.

3.3. Перекладацькі трансформації у технічних текстах

Складність перекладу інфінітиву в технічних текстах полягає в тому, що інфінітиви часто виражають технічні дії, процеси та концепції, які можуть бути унікальними для певної галузі знань. Перекладачеві необхідно передати точний зміст і контекст інфінітива цільовою мовою, враховуючи специфіку певної галузі та звертаючи увагу на нюанси.

Під час перекладу інфінітива та інфінітивних комплексів в технічних текстах використовуються різноманітні перекладацькі трансформації, що дають змогу передати зміст і контекст оригіналу цільовою мовою без буквального повторення інформації. Розглянемо деякі з них:

1. Перефразування з використанням синонімів (логічна синонімія). Замість буквального повторення інфінітива можна перефразувати речення, використовуючи синоніми або близькі за змістом вирази.

Розглянемо приклади перефразування з використанням синонімів для інфінітивів у текстах про авіацію, ІТ та менеджмент:

(129) Початкове речення: *These drone weapon systems were designed simply to fly a oneway mission.*

Перефразування: *Ці безпілотні бойові системи були розроблені для виконання односторонньої місії.*

(130) Початкове речення: *Pilots are required to conduct comprehensive pre-flight inspections prior to departure.*

Перефразування: *Пілоти зобов'язані здійснювати/ проводити/ виконувати ретельні перевірки перед польотом.*

(131) Початкове речення: *The PM is expected to review the results with their team.*

Перефразування: *Очікується, що РМ обговорить/ перегляне результати з командою/ проведе спільний аналіз результатів з командою.*

(132) Початкове речення: *Developers are expected to ensure software compatibility with different operating systems.*

Перефразування: *Розробники повинні забезпечити / Очікується, що розробники забезпечать коректну роботу програмного забезпечення на різних операційних системах.*

(133) Початкове речення: *Managers should establish clear communication channels within the team.*

Перефразування: *Для взаємодії в команді варто організувати/ запровадити/ налагодити чіткі канали комунікації.*

2. Зміна синтаксичної структури (перестановка/ пермутація). Інфінітивну конструкцію можна перекласти, змінюючи порядок слів у реченні, щоб зробити переклад більш граматично коректним і зрозумілим цільовою мовою.

Крім того, вживання активної конструкції замість пасивної є одним з найпоширеніших прикладів такого виду перебудови. Перехід від пасивної форми інфінітива до активної форми може допомогти зробити переклад динамічнішим [22].

3. Додавання (декомпресія). Шляхом додавання деталей, або ж збільшенням кількості слів при перекладі можна уникнути повторення інфінітива і створити більш повний опис цільовою мовою.

Розглянемо приклади зміни синтаксичної структури та додавання деталей під час перекладу інфінітивів у текстах про авіацію, ІТ та менеджмент:

(134) Початкове речення: *To ensure passenger safety, flight attendants need to perform routine safety demonstrations.*

Зміна синтаксичної структури та додавання деталей: *Для того, щоб гарантувати безпеку пасажирів, бортпровідники зобов'язані виконувати рутинні демонстрації безпеки, окреслюючи аварійні процедури та демонструючи використання захисного обладнання.*

(135) Початкове речення: *Developers have to debug the code to identify and resolve errors.*

Зміна синтаксичної структури та додавання деталей: *Відлагодження коду є необхідною умовою для виявлення та усунення дефектів або збоїв.*

(136) Початкове речення: *Managers have to set performance targets for their team members.*

Зміна синтаксичної структури та додавання деталей: *Для того, щоб підвищити продуктивність команди, менеджери беруть на себе завдання встановити чіткі та досяжні цілі щодо продуктивності для кожного члена команди, сприяючи створенню середовища, орієнтованого на результат.*

4. Використання номіналізації. Напевне, одним із найпоширеніших типів перекладацьких трансформацій є заміна однієї частини речення або мовної одиниці іншою, в даному випадку йдеться про заміну інфінітива іменником.

У текстах галузі авіації можна зустріти такі приклади:

(137) Оригінал: *To ensure proper maintenance is a top priority for aviation engineers.*

Номіналізація: *Забезпечення належного технічного обслуговування є найвищим пріоритетом для авіаційних інженерів.*

(138) Оригінал: *To conduct thorough inspections is essential to ensure proper maintenance.*

Номіналізація: *Проведення ретельних перевірок має важливе значення перед зльотом.*

(139) Оригінал: *To improve fuel efficiency is a continuous goal in aviation.*

Номіналізація: Підвищення *ефективності використання палива залишається постійною метою в авіації.*

(140) Оригінал: *To address technical issues promptly is a requirement of aviation safety.*

Номіналізація: *Оперативне вирішення технічних питань є необхідною умовою для забезпечення авіаційної безпеки.*

Наведемо деякі приклади використання номіналізації в текстах ІТ-тематики:

(141) Оригінал: *To develop innovative software solutions is the core focus of the company.*

Номіналізація: *Розробка інноваційних програмних рішень є основним напрямком роботи компанії.*

(142) Оригінал: *To troubleshoot technical glitches is an integral part of IT support.*

Номіналізація: *Усунення технічних збоїв є невід'ємним аспектом ІТ-підтримки.*

(143) Оригінал: *The first level is to test the system functions.*

Номіналізація: *Перший рівень – це тестування функцій системи.*

Приклади застосування номіналізації при перекладі текстів, що відносяться до сфери менеджменту:

(144) Оригінал: *To foster team collaboration is a key managerial objective.*

Номіналізація: *Сприяння командній співпраці виступає як фундаментальна управлінська мета.*

(145) Оригінал: *Both projects were expected to complete in time.*

Номіналізація: *Очікувалося вчасне завершення обох проєктів.*

(146) Оригінал: *To implement strategic plans is pivotally important for the completion of projects.*

Номіналізація: *Реалізація стратегічних планів має ключове значення для завершення проєктів.*

(147) Оригінал: *The main goal is to eliminate overtime.*

Номіналізація: *Основна мета – це виключення ймовірності понаднормової роботи.*

5. Субституція. Це процес заміни одного слова або виразу іншим.

(148) *The employees are supposed to follow the company's policies.* – *Працівники повинні дотримуватися корпоративних політик.*

6. Вилучення. Інколи деякі слова або словосполучення з вихідного тексту можуть опускатися в перекладі.

(149) *The new OS is designed to be more user-friendly and efficient.* – *Нова ОС більш зручна для користувача та ефективніша.*

7. Використання аббревіатур. У деяких випадках можуть використовуватися аббревіатури для передачі довгих інфінітивних фраз або фраз.

(150) *Команда має провести зустріч з планування спринту завтра, час підлягає визначенню.* – *The team should hold the sprint planning meeting tomorrow, time TBD (to be determined).*

(151) *Точна дата поставки нового літака буде оголошена згодом.* – *The exact date of the new aircraft's delivery is TBA (to be announced).*

Отже, переклад інфінітива або інфінітивної конструкції в технічних текстах може бути складним завданням, що вимагає вміння зберегти точність і ясність змісту під час перекладу іншою мовою. Вкрай важливо передати смислове навантаження інфінітивів так, щоб вони інтегрувалися в текст без порушення логіки та стилю. Для ефективного перекладу текстів застосовуються різноманітні трансформації, включно з перефразуванням із використанням синонімів, зміною синтаксичної структури, додаванням деталей, а також використанням номіналізації, вилучення або субституції. Складність полягає в тому, щоб знайти найкращу комбінацію трансформацій, яка забезпечить точний і зв'язний переклад, що відповідає контексту та цілям перекладу із врахуванням особливостей певної галузі (ІТ, менеджмент, авіація).

ВИСНОВКИ до РОЗДІЛУ 3

У процесі перекладу інфінітиву та інфінітивних комплексів у технічних текстах, важливо враховувати контекст, структуру речень та специфіку галузі, в якій здійснюється переклад. Серед основних прийомів та стратегій перекладу інфінітиву та інфінітивних конструкцій можна виокремити наступні: переклад інфінітива як дієслова або іменника, переклад простого інфінітиву інфінітивною конструкцією у функції обставини мети, переклад із урахуванням модальної конотації, переклад виразу з інфінітивом як вставного слова або зворотом. У ході виконання цієї роботи найчастіше використовувався переклад інфінітива за допомогою дієслова, оскільки це найбільш прямий і найприродніший спосіб передачі його сенсу цільовою мовою.

Аналізуючи прийоми та стратегії перекладу інфінітивів у технічних текстах, можна дійти до висновку, що це не лише технічний процес, а й мистецтво знаходження балансу між точністю передавання інформації та збереженням логічної структури речень. Складність полягає в тому, що технічна термінологія та структури речень можуть значно різнитися в різних мовах, і це вимагає від перекладача глибокого розуміння обох мов і предметної області.

У технічних текстах засоби перекладу інфінітивів використовуються з метою передавання точного значення, збереження структури речень і підтримання узгодженості термінології. Вибір конкретного засобу залежить від контексту, лексичних та граматичних особливостей мов й вимог до перекладу.

Одним із найпоширеніших способів перекладу інфінітивних конструкцій в текстах тематики авіації, ІТ та менеджменту є введення підрядного речення за допомогою сполучників «що» та «щоб». Також переклад інфінітивного комплексу часто можна здійснити, використовуючи вставні слова на кшталт «ймовірно», «напевно», або ввести одночленні вступні неозначено-особові речення, після яких додається підрядне речення; за допомогою простого чи

складеного дієслівного присудка; перекласти як підмет, що виражений інфінітивом тощо.

Під час здійснення перекладу речень, що містять інфінітив та інфінітивні конструкції, в технічних текстах активно використовуються перекладацькі трансформації для досягнення максимальної адекватності перекладу. Ці трансформації можуть включати перефразування з урахуванням синонімів, перестановку, додавання деталей або слів, застосування номіналізації, вилучення або субституцію. Можливе також використання абревіатур, що містять інфінітиви. Основна мета – передати смислове навантаження інфінітивів так, щоб вони інтегрувалися в текст без порушення логіки та стилю.

Використання розглянутих у роботі перекладацьких трансформацій дає змогу адаптувати текст у такий спосіб, щоб він був зрозумілішим і задовольняв вимогам цільової аудиторії. Складність полягає в тому, щоб знайти найкращу комбінацію трансформацій, яка забезпечить точний і зв'язний переклад, що відповідає контексту та цілям перекладу.

РОЗДІЛ 4. Розробка та укладання тестів за темою «Інфінітивні конструкції в англійській мові»

4.1. Види та типи тестування

Тестування – це метод перевірки знань, умінь і навичок шляхом надання серії запитань або завдань, на які група студентів або учень, якого навчають, мають дати відповіді або виконати певні дії. Цей метод широко використовується в освіті, професійній сфері та інших галузях для оцінювання рівня знань і компетенцій.

Мета тестування полягає у виявленні ступеня засвоєння матеріалу, розуміння концепцій і здатності застосовувати їх на практиці. Залежно від контексту та цілей, існує безліч типів тестів, як-от: вибір із кількох варіантів, запитання з короткою відповіддю, розгорнуті есе, практичні завдання тощо.

Проведення регулярного тестування для перевірки знань в закладах освіти стимулює студентів та учнів бути більш активними під час навчання, сприяє формуванню відповідальності та вимагає концентрації уваги при вивченні матеріалу. Крім того, правильно організоване тестування може створити менший психологічний тиск на студентів або учнів, особливо якщо це частина регулярної практики. В свою чергу це може сприяти кращому засвоєнню матеріалу та збереженню мотивації для навчання.

Тестування має бути невід’ємним процесом навчання для моніторингу прогресу. Такий спосіб перевірки знань дозволяє викладачу відстежувати прогрес студента протягом певного періоду часу, наприклад, навчального семестру чи курсу, а також вчасно виявляти та вирішувати проблеми з розумінням матеріалу.

Процес тестування включає в себе декілька різних етапів. Основні етапи та їх особливості наведено нижче (див. рис. 5).

Рис. 5 Етапи процесу тестування

Проведення тестування має ключове значення з кількох причин:

1. Оцінка знань і компетенцій. Тестування дає змогу оцінити ступінь засвоєння матеріалу, рівень знань і розуміння концепцій. Це особливо важливо в освітніх установах, де педагогам необхідно оцінювати успішність учнів і адаптувати навчальні програми.

2. Ідентифікація слабких місць. Результати тестування допомагають виявити сфери, у яких учні або співробітники зазнають труднощів. Це дає можливість фокусувати зусилля на усуненні слабких місць і поліпшенні навчання.

3. Зворотний зв'язок. Як правило, після проведення тестування учасникам надається зворотний зв'язок про те, на скільки їм вдалося засвоїти матеріал, які існують прогалини в знаннях і на що варто звернути увагу. Це допомагає їм більш усвідомлено підходити до навчального процесу та підвищує їхню мотивацію для навчання.

4. Контроль якості. У корпоративній та професійній сферах тестування дає змогу контролювати знання та навички співробітників, що важливо для забезпечення якості продукції або послуг.

5. Ухвалення рішень. Результати тестування можна використовувати для прийняття рішень, таких як переведення учнів на наступний рівень освіти або призначення співробітників на конкретні проекти.

6. Порівняння. Тестування дає змогу порівнювати знання та навички різних учасників. Це може бути корисно для виявлення талановитих особистостей, а також для визначення загального рівня групи.

Якщо говорити про класифікацію тестових завдань за типами, то можна виділити основні два типи (див. рис. 6).

Рис. 6 Класифікація тестових завдань за типами

Розглянемо певні особливості кожного з зазначених типів.

1. Тестові завдання відкритого типу.

- вимагається надання розгорнутих або коротких відповідей (в такому випадку варіанти відповідей не передбачаються), а також завдання на заповнення пропусків або доповнення;

- учасникам надається можливість вільно висловлювати свої думки та ідеї у відповідях;

- часто використовуються для оцінки розуміння, аналізу та креативного мислення студентів;

- оцінка відповідей може бути суб'єктивною і потребує більше часу на перевірку.

2. Тестові завдання закритого типу.

- передбачаються правильні варіанти відповідей;

- потребують менше часу на вирішення, оскільки не вимагають написання повних відповідей;

- існує досить значний ризик вгадування вірної відповіді учасником тестування. Цей фактор може вплинути на об'єктивність оцінки, а також призвести до хибних висновків щодо проаналізованих результатів з метою виявлення прогалин в знаннях студентів чи учнів.

Обираючи між цими двома типами тестових завдань, важливо враховувати мету тестування, характер матеріалу, який має перевірятися, та можливості об'єктивного оцінювання. У багатьох випадках комбінація обох типів завдань є

найбільш ефективною для оцінки різних аспектів знань і навичок учнів чи студентів.

Залежно від типів завдань, існує кілька видів тестування, які пропонуються учасникам для виконання (див. рис. 7). Варто зазначити, що в роботі наводиться не весь список можливих видів завдань, а лише деякі з них. Тож, розглянемо кожен із зазначених видів тестування:

Рис. 7 Основні види тестування

1. Тестування з вибором однієї правильної відповіді (*Single Choice*).

Учаснику пропонується кілька варіантів відповідей, з яких він повинен обрати той варіант, який вважає правильним. Такий вид тестування є одним із найпоширеніших під час здійснення перевірки знань.

2. Тестування з вибором кількох правильних відповідей (*Multiple Choice*).

Тут також надається список варіантів відповідей і учаснику потрібно вибрати всі правильні на його думку варіанти з зазначеного списку.

3. Заповнення пропусків (Gap Filling).

Учасникам пропонується текст або речення із пропущеними словами чи фразами. Пропуски мають бути заповнені правильними відповідями.

4. Встановлення відповідності (Matching).

У цьому виді тестування учаснику надається два списки елементів, які потрібно правильно зіставити один з одним.

5. Сортування (Sorting).

Пропонується низка елементів, які учасники тестування мають розташувати в певному порядку.

6. Зіставлення (Matching Pairs).

Цей тип тестування схожий на встановлення відповідності, але замість текстових елементів можуть використовуватися картинки або інші графічні об'єкти.

7. Складання відповіді (Constructed Response).

Учасникам пропонується надати розгорнуті чи короткі відповіді на запитання, або запропонувати вирішення завдання, зазвичай у вигляді письмових висловлювань.

Кожен із цих видів тестування має свої переваги й обмеження, і вибір відповідного виду залежить від цілей тестування, типу інформації.

Отже, тестування є важливим методом перевірки знань, навичок або здібностей людей у різних галузях. Воно дає змогу оцінити рівень засвоєння матеріалу, виявити слабкі місця і дати зворотний зв'язок учням або студентам. У сучасній освіті, бізнесі та багатьох інших сферах тестування відіграє ключову роль в оцінці компетентності та якості навчання.

4.2 Розробка тестів

У цьому підрозділі буде представлено приклади тестів, розроблених винятково для даної роботи. Повний список тестових завдань наведено у додатку 1.

При укладанні тестів використовувалося комбінування тестових завдань відкритого та закритого типів.

«Завдання 1» передбачає вибір однієї правильної відповіді з трьох запропонованих. Студент має обрати правильну на його думку структуру інфінітивної конструкції, зважаючи на контекст.

Приклад 1: Investigators noted that utilization of remotely piloted vehicles as research tools _____ in the future.

- a) was likely increasing
- b) was likely to increase**
- c) was likely to be increased

Приклад 2: It is a pleasure _____ with someone with as much courage and skill as themselves.

- a) to them to work
- b) for them working
- c) for them to work**

Приклад 3: This jet gained popularity quickly as it _____ at a high subsonic speed.

- a) was known fly
- b) knew to fly
- c) was known to fly**

Зверніть увагу, правильну відповідь виділено напівжирним шрифтом. Всього створено 50 завдань даного типу (див. дод. 1).

«Завдання 2» спрямоване на заповнення пропусків в реченні із застосуванням доречної інфінітивної конструкції.

Приклад 1: The smell of smoke and a battery warning light were enough _____
(the pilot, to declare) an emergency.

Відповідь: for the pilot to declare

Приклад 2: Today's narrow AI _____ objective functions by using data-
trained models. (to know, to perform)

Відповідь: is known to perform

Приклад 3: They _____ their own code prior to submitting to us. (to expect,
the developer, to test)

Відповідь: expect the developer to test

Всього розроблено 50 завдань даного типу (див. дод.1).

У рамках «Завдання 3» студенти мають виконати переклад речень, що містять інфінітивні конструкції, на українську мову Наприклад:

1. Here are the instructions for you to follow.

Ось інструкції, яких ви маєте дотримуватися.

2. We want the customers to visit our website for further information.

Ми хочемо, щоб клієнти відвідували наш веб-сайт для отримання додаткової інформації.

3. This mobile app is considered to be helpful for users.

Вважають, що цей мобільний додаток є корисним для користувачів.

Цей мобільний додаток вважається корисним для користувачів.

Можливі варіанти перекладу речень виділено курсивом.

Всього надається по 7 речень на переклад кожної інфінітивної конструкції в контексті (див. дод. 1).

Отже, створений комплекс тестів спрямований на перевірку розуміння використання інфінітивних конструкцій у реченнях, що містять лексику сфери ІТ, менеджменту та авіації. Він включає в себе завдання, які вимагають розуміння та правильного вибору відповідної структури тієї або іншої інфінітивної конструкції, підбору доречної інфінітивної конструкції для заповнення пропусків у реченнях, а також здійснення перекладу речень, в яких

вживаються інфінітивні конструкції. Такий формат дає змогу учням або студентам продемонструвати свою здатність не лише розпізнавати інфінітивні конструкції, а й адекватно застосовувати їх у відповідному контексті.

Цей комплекс тестів має велику практичну користь. Він допомагає закріпити отримані знання, а також виявити ймовірні прогалини у вмінні студентів використовувати інфінітивні конструкції у реченнях та здійснювати їх переклад. Така форма тестування також сприяє розвитку навичок аналізу контексту, що важливо під час перекладу або адекватної інтерпретації текстів іноземною мовою.

Систематичне використання таких тестів дає змогу студентам покращувати свої знання, удосконалювати навички та більш упевнено застосовувати інфінітивні конструкції під час письмового та усного спілкування. Загалом, дане тестування сприяє глибшому та повнішому розумінню граматичних аспектів інфінітивних конструкцій, що важливо для розвитку мовної компетенції студентів.

4.3. Робота з системою Mentor

Невід'ємною частиною освітнього процесу в Україні та закордон є використання різноманітних онлайн-платформ для навчання. Однією з найпопулярніших систем управління навчанням є Moodle. Moodle має значний набір функціональності та може використовуватися для змішаної або дистанційної освіти в школах, вищих навчальних закладах, а також на робочих місцях.

В ХАІ, під час навчального процесу викладачі та студенти мають змогу використовувати систему дистанційного навчання Mentor на базі Moodle (див. рис. 8). Доступ до системи можна отримати за наступним посиланням: <https://mentor.khai.edu/>. Система має інтуїтивно зрозумілий і доволі зручний інтерфейс, тому Mentor не викликає труднощів у використанні.

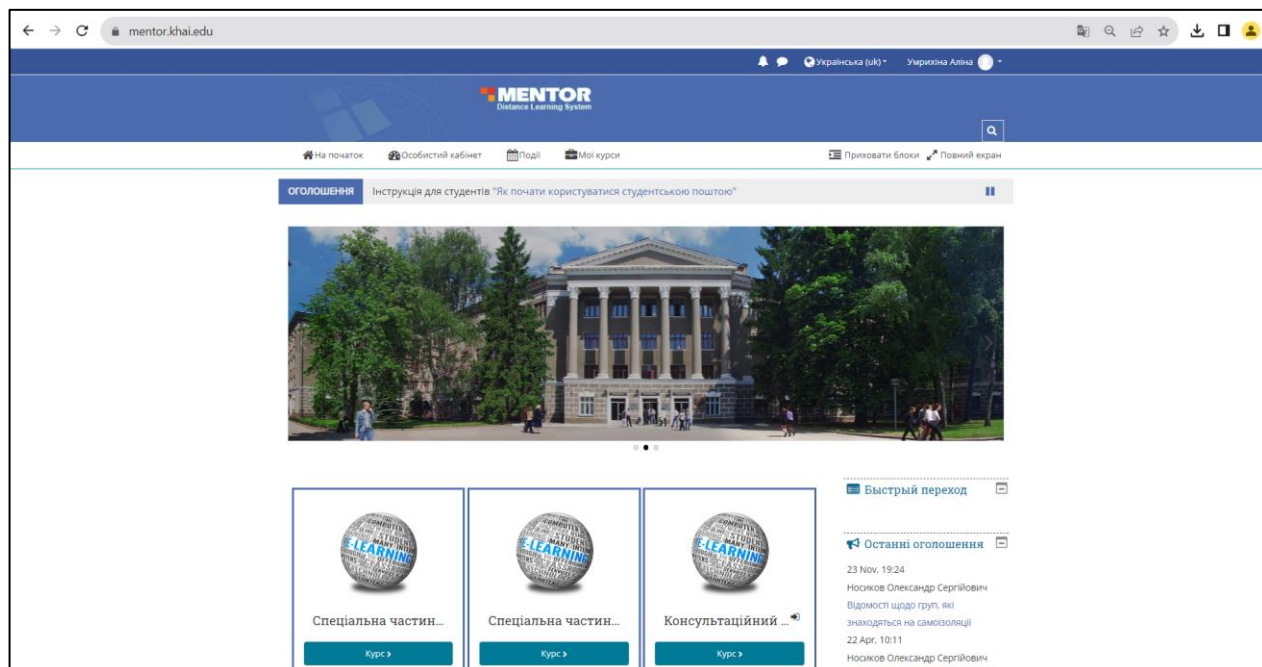

Рис. 8 Головна сторінка Mentor після авторизації

Саме в систему Mentor було завантажено розроблені в рамках цієї роботи тести та безпосередньо проведено тестування студентів для відпрацювання умінь та закріплення знань з такої граматичної теми, як інфінітивні конструкції.

Розроблений комплекс тестування включає в себе різні види завдань – вибір однієї правильної відповіді, заповнення пропусків у реченнях, переклад речень. Далі розглянемо яким чином в Mentor було додано питання зазначених видів до Банку питань.

У Mentor надається можливість створити питання 23 типів (див. рис. 9). Першим у списку є «Багатоваріантне питання». Такий тип питання дозволяє вибирати як декілька, так і одну запропоновану відповідь, що є доречним для створення першого виду завдань з нашого комплексу тестів.

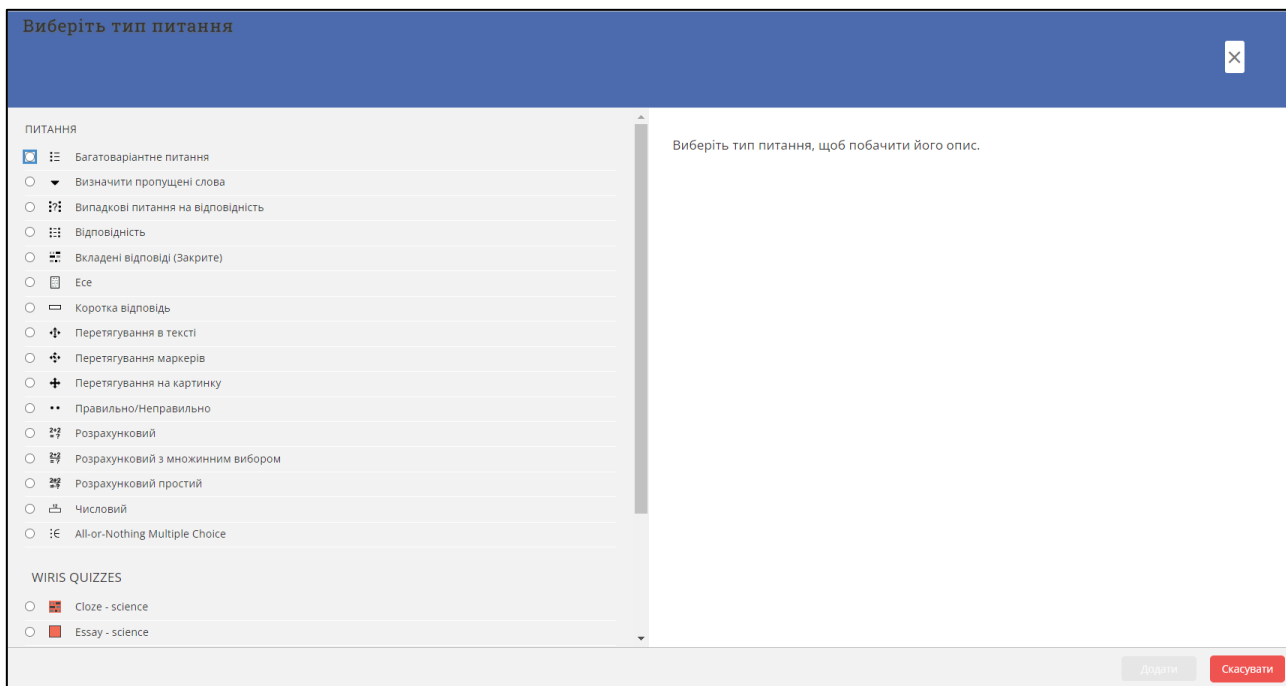

Рис. 9 Вікно вибору типу питання в Mentor

Отже, на сторінці «Додавання багатоваріантного питання» було виконано такі кроки:

1. Заповнено наступні обов'язкові поля в категорії «Загальне»: Коротке означення питання, Текст питання, Типова оцінка (див. рис. 10).

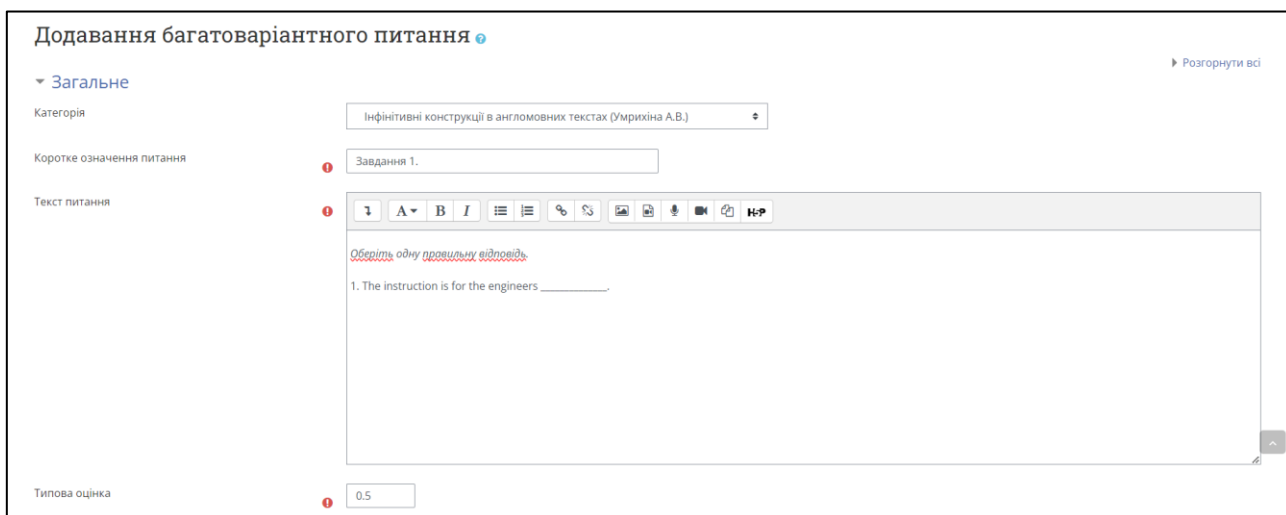

Рис. 10 Додавання багатоваріантного питання. Категорія «Загальне»

2. Заповнено поля «Варіант відповіді N » та «Оцінка» в категорії «Відповіді» (див. рис. 11).

The screenshot displays a configuration interface for a quiz question under the category «Відповіді». It shows three answer variants, each with a text editor and a score field. The first variant, «Варіант відповіді 1», has the text «to follow» and a score of 100%. The second variant, «Варіант відповіді 2», has the text «to be followed» and a score of -50%. The third variant, «Варіант відповіді 3», has the text «for following» and a score of -50%. Each text editor includes a toolbar with icons for text formatting (bold, italic, underline, list, link, unlink, image, video, audio, help).

Рис. 11 Додавання багатоваріантного питання. Категорія «Відповіді»

Варто зазначити, що сума балів правильних відповідей має складати 100%, а неправильних – 100%.

3. Збережено зміни.

Таким чином було створено 50 завдань на вибір однієї правильної відповіді із трьох запропонованих.

Для завантаження завдань на заповнення пропусків було обрано такий тип питання, як «Коротка відповідь». Тут відповідь надається одним словом або короткою фразою.

На сторінці «Додати питання типу Коротка відповідь» було виконано наступні кроки:

1. В категорії «Загальне» заповнено обов'язкові поля (у кожному зазначеному типі питань обов'язковим є один набір полів). Значення у випадяючому списку «Чутливість відповіді до регістра» обрано за замовчуванням.

2. В категорії «Відповіді» поле «Відповідь 1» заповнено правильним варіантом пропущеного словосполучення з речення. «Оцінка» – 100% (див. рис. 12).

3. Збережено зміни.

Рис. 12 Додавання питання типу коротка відповідь. Категорія «Відповіді»

Усього було створено 50 завдань типу «Коротка відповідь».

Для завантаження в Mentor завдань, спрямованих на перевірку умінь студентів здійснювати переклад речень з інфінітивними конструкціями було обрано тип питання «Есе», який на відміну від вищезазначених типів не оцінюється автоматично системою на основі вказаних завчасно вірних відповідей.

На сторінці «Додати питання типу Есе» було виконано такі кроки:

1. В категорії «Загальне» заповнено обов'язкові поля.
2. В категорії «Варіанти відповідей» змінено значення у випадяючому списку «Розмір вікна для введення» на «3 рядків». Інші значення залишилися за замовчуванням (див. рис. 13).

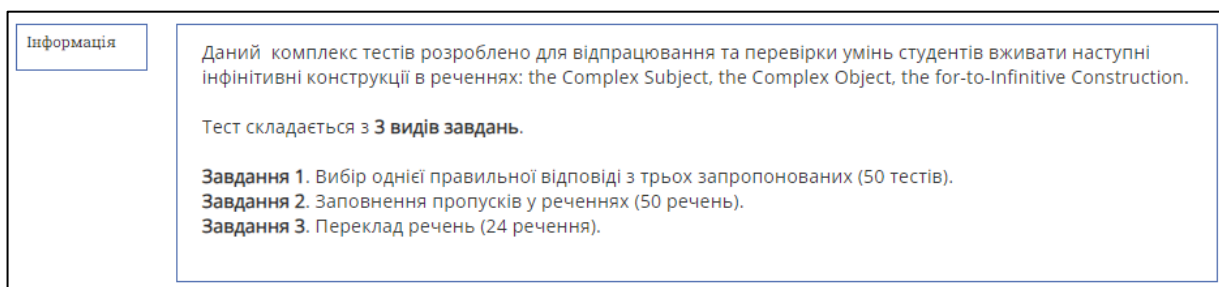
Рис. 13 Додавання питання типу есе. Категорія «Варіанти відповідей»

3. Збережено зміни.

Таким чином було додано 24 завдання типу «Есе».

Загальна кількість створених завдань – 124.

Окрім того, було створено короткий опис тестування з використанням типу питання «Опис» (див. рис. 14).

Інформація

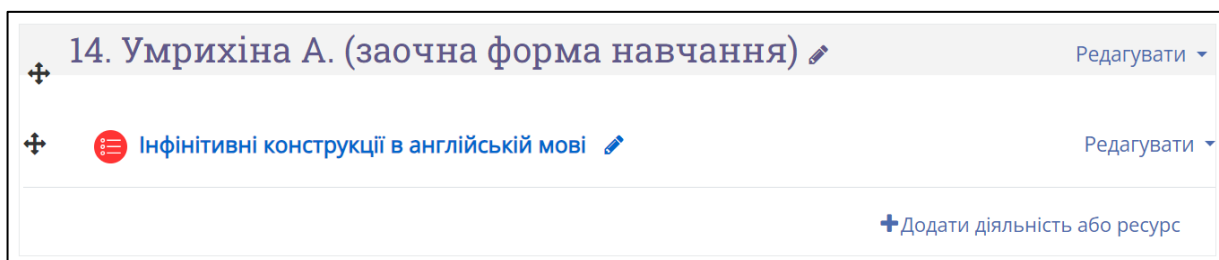
Даний комплекс тестів розроблено для відпрацювання та перевірки умінь студентів вживати наступні інфінітивні конструкції в реченнях: the Complex Subject, the Complex Object, the for-to-Infinitive Construction.

Тест складається з 3 видів завдань.

Завдання 1. Вибір однієї правильної відповіді з трьох запропонованих (50 тестів).
Завдання 2. Заповнення пропусків у реченнях (50 речень).
Завдання 3. Переклад речень (24 речення).

Рис. 14 Попередній перегляд питання типу опис

Наступним кроком було додавання завдань з банку запитань до існуючого ресурсу (тесту) «Інфінітивні конструкції в англійській мові» (див. рис. 15).

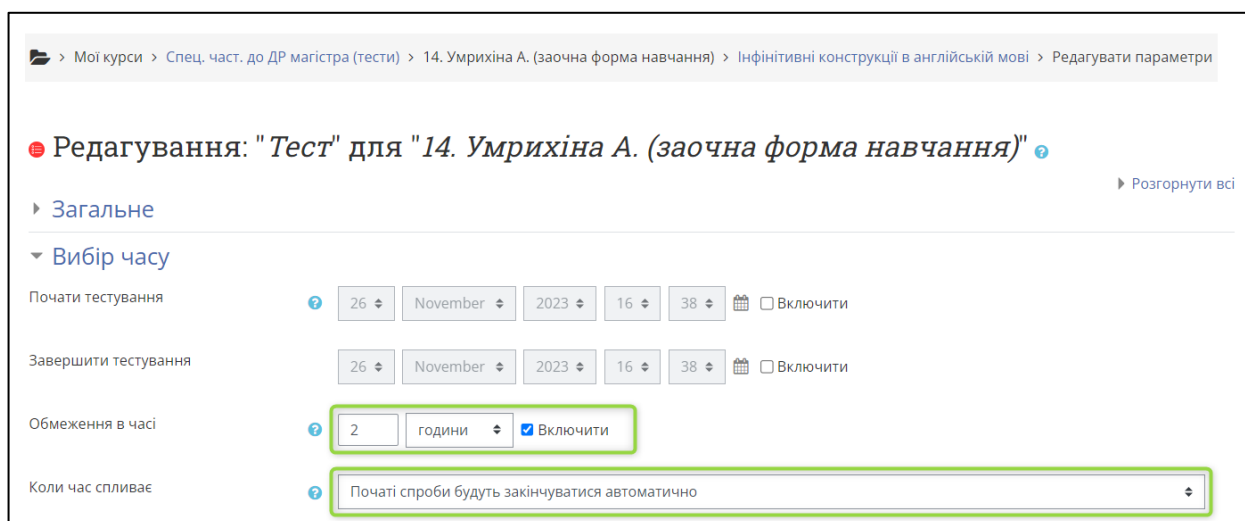
14. Умрихіна А. (заочна форма навчання) Редагувати

Інфінітивні конструкції в англійській мові Редагувати

+ Додати діяльність або ресурс

Рис. 15 Ресурс «Інфінітивні конструкції в англійській мові»

Також було виконано редагування наступних параметрів тесту: вибір часу (див. рис. 16), оцінка, макет, поведінка питань (див. рис. 17).

Мої курси > Спец. част. до ДР магістра (тести) > 14. Умрихіна А. (заочна форма навчання) > Інфінітивні конструкції в англійській мові > Редагувати параметри

Редагування: "Тест" для "14. Умрихіна А. (заочна форма навчання)"

Загальне

Вибір часу

Почати тестування 26 November 2023 16:38 Включити

Завершити тестування 26 November 2023 16:38 Включити

Обмеження в часі 2 години Включити

Коли час спливає Початі спроби будуть закінчуватися автоматично

Рис. 16 Редагування параметрів тесту – Вибір часу

Рис. 17 Редагування параметрів тесту – Оцінка, Макет, Поведінка питань

Завершальним етапом процесу додавання тестів до системи Mentor стала тестова спроба виконання розробленого комплексу завдань (див. рис. 18).

Рис. 18 Тестова спроба виконання завдань в Mentor

Після завершення спроби було здійснено огляд результатів тестування. Таким чином ми запевнилися, що студенти матимуть змогу:

а) переглянути кількість правильних та неправильних відповідей, наданих під час виконання тестів (виключення – завдання, спрямовані на переклад речень);

б) дізнатися вірні відповіді на всі питання, які оцінювалися системою автоматично.

Варто зауважити, що даний комплекс тестів розроблено з метою відпрацювання умінь студентів вживати інфінітивні конструкції в реченнях та визначення можливих прогалин у знаннях, а не задля оцінювання рівня знань студентів із зазначеної граматичної теми. Саме тому загальний бал не відображається в результаті виконання тесту.

Фрагменти результатів тестування можна побачити на рис.19.

The screenshot displays two question cards from a test interface. Each card has a sidebar on the left with question details and a main area for the question and answer options.

Question 50: The sidebar indicates it is 'Питання 50' (Question 50), 'Правильно' (Correct), and 'Макс. оцінка до 0,5' (Maximum score up to 0.5). The main area shows the instruction 'Оберіть одну правильну відповідь.' (Select one correct answer.) and the question: '50. This jet gained popularity quickly as it _____ at a high subsonic speed.' The options are: a. was know to fly, b. knew to fly, and c. was known to fly. Option c is selected and marked as correct with a green checkmark. A green circle with the number '1' is in the bottom right corner. Below the question, a message states: 'Ваша відповідь правильна. Правильна відповідь: was known to fly'.

Question 88: The sidebar indicates it is 'Питання 88' (Question 88), 'Неправильно' (Incorrect), and 'Макс. оцінка до 0,8' (Maximum score up to 0.8). The main area shows the instruction 'Заповніть пропуск в реченні, застосовуючи доречно інфінітивну конструкцію. Використовуйте слова, подані в дужках.' (Fill in the gap in the sentence, using the appropriate infinitive construction. Use the words given in brackets.) and the question: '38. The application servers test too bloated and "heavyweight" a long time ago. (to consider, to be)'. The word 'test' is entered in a text box and marked as incorrect with a red 'x'. A green circle with the number '2' is in the bottom right corner. Below the question, a message states: 'Правильна відповідь: were considered to be'.

Рис. 19 Огляд результатів спроби. Приклад правильної та неправильної відповідей, оцінених системою автоматично

Фінальним етапом роботи з платформою Mentor став аналіз результатів тестування, виконаного студентами. Всього у процесі тестування прийняли участь 36 студентів, які навчаються за спеціальністю «Філологія. Прикладна лінгвістика».

Система Mentor дає можливість сформувати звіт у вигляді таблиці з демонстрацією балів по кожному автоматично оціненому питанню (див. рис. 20).

Прізвище / Ім'я	Електронна пошта	Стан	Розпочато	Завершено	Затрачений час	Оцінка/100,00	Пит.1 /0,50	Пит.2 /0,50	Пит.3 /0,50	Пит.4 /0,50	Пит.5 /0,50	Пит.6 /0,50	Пит.7 /0,50	Пит.8 /0,50
Перегляд спроби		Завершено	12 December 2023 15:58 PM	12 December 2023 16:30 PM	32 хв 4 сек	Ще не оцінено	✓0.50	✓0.50	✓0.50	✓0.50	✓0.50	✓0.50	✓0.50	✓0.50
Перегляд спроби		Завершено	12 December 2023 12:36 PM	12 December 2023 13:20 PM	44 хв 26 сек	Ще не оцінено	✗-0.25	✓0.50	✓0.50	✓0.50	✓0.50	✓0.50	✓0.50	✓0.50
Перегляд спроби		Завершено	12 December 2023 12:22 PM	12 December 2023 13:11 PM	48 хв 57 сек	Ще не оцінено	✓0.50	✓0.50	✓0.50	✓0.50	✓0.50	✗-0.25	✓0.50	✓0.50
Перегляд спроби		Завершено	12 December 2023 11:54 AM	12 December 2023 12:48 PM	53 хв 48 сек	Ще не оцінено	✓0.50	✓0.50	✓0.50	✓0.50	✓0.50	✗-0.25	✓0.50	✓0.50

Рис. 20 Фрагмент звіту за результатами виконання тесту студентами

Перш за все, зазначимо, що всього було здійснено 38 спроб проходження тестування – двоє студентів скористалися додатковою спробою виконання тесту. Тож, даний звіт сформовано на основі кращої оцінки.

Кожному студенту була необхідна різна кількість часу для виконання запропонованого комплексу завдань. Згідно з зазначеною статистикою, найменша кількість затраченого часу складає «32 хв 4 сек», найбільша – «2 години».

У завданні 1 найскладнішими для студентів виявилися наступні запитання:

- № 28 (9 неправильних відповідей);
- № 6 та № 33 (по 7 неправильних відповідей);
- № 15 та № 17 (по 4 неправильні відповіді).

Зазначимо, що 3 питання серед зазначених 5 були спрямовані на перевірку complex object, жодного на for-to-infinitive construction. Загалом 8 студентів не зробили жодної помилки у цьому завданні; по 1 неправильній відповіді дали 10 студентів, 6 студентів схибили в двох запитаннях, інші здобувачі зробили по 3 та більше помилки при виборі відповіді.

У завданні 2 найбільші труднощі викликали речення, які мали доповнюватися суб'єктною інфінітивною конструкцією. Серед найскладніших запитань виділимо такі:

- № 68 (26 неправильних відповідей);
- № 92 (23 неправильні відповіді);
- № 70 (20 неправильних відповідей);
- № 64 (16 неправильних відповідей);
- № 84 та 88 (по 15 неправильних відповідей);
- № 76 (13 неправильних відповідей).

Слід зазначити, що часто відповідь не була зарахована як вірна через те, що студенти вживали інфінітивні конструкції в теперішньому часі, не зважаючи на явні вказівки на минулий час (“a long time ago”, “at that period”). Для прикладу, “are considered to be” замість “were considered to be”. Незначна кількість здобувачів використовувала невірну структуру конструкції, як-от: “reported to have crashed” замість “is reported to have crashed”.

Стосовно завдань на здійснення перекладу, студенти успішно переклали майже всі речення. Декілька не зовсім коректних варіантів перекладу надано для речення №1 та № 17. Обидва речення містять конструкцію з прийменником for. Наведемо деякі запропоновані студентами варіанти перекладу: «1. Слідкуйте за цією інструкцією.», «1. Ось інструкція для вас для виконання.», «7. Чи тобі достатньо легко розуміти і пояснювати клієнтам?», «7. Чи достатньо просто ви це розумієте і пояснюєте своїм клієнтам?»).

Отже, можна дійти до висновку, що студенти розуміють різницю між трьома граматичними конструкціями; майже всі здобувачі знають їх структуру та доцільно вживають ту, або іншу конструкцію в реченні. Проте, слід звернути увагу на аспект перекладу речень, які містять конструкцію з прийменником for. А також на вживання суб'єктних інфінітивних конструкції в реченнях, де йдеться про події в минулому.

ВИСНОВКИ до РОЗДІЛУ 4

У рамках вивчення та оцінювання знань існує безліч видів тестування, які дозволяють ефективно перевірити ступінь розуміння та засвоєння учнями або студентами певних граматичних аспектів. Наприклад, одним із найпоширеніших способів перевірки знань є тести з вибором правильного варіанта відповіді. Такий вид тестування відноситься до закритого типу, адже він не потребує написання власних коротких або розгорнутих відповідей. Як правило, тестові завдання такого типу є менш суб'єктивними у процесі оцінювання.

Деякими прикладами завдань відкритого типу можуть бути есе або завдання на доповнення речень. Такий тип завдань дозволяє студентам або учням вільно висловити свої ідеї та думки і демонструвати креативність відносно навчального матеріалу.

У цьому розділі було розроблено комплекс тестових завдань для відпрацювання студентами вмінь вживати інфінітивні конструкції в реченнях. Для досягнення більшої об'єктивності, а також доцільного контролю та оцінювання знань і навичок було застосовано комбінування завдань закритого і відкритого типів. А саме, завдання з вибором однієї правильної відповіді (Single Choice), заповнення пропусків (Gap Filling) та складання відповіді (Constructed Response). Всього розроблено 124 запитання.

Важливо було створити різноманітні завдання, які забезпечили б глибоке та повне розуміння інфінітивних конструкцій, а також їхнє використання в контексті.

Створені завдання було додано до системи дистанційного навчання Mentor на базі Moodle для проведення тестування серед 36 студентів. Здійснивши аналіз результатів виконання тесту, ми визначили, що студентам варто звернути увагу на аспект перекладу речень, які містять конструкцію з прийменником for; а також на вживання суб'єктивних інфінітивних конструкцій в реченнях, де йдеться про події в минулому.

ВИСНОВКИ

Добре відомо, що технічний переклад завжди відігравав ключову роль у поширенні знань. Наразі основною сферою перекладацької діяльності є галузь науки і техніки. Саме тому, вивчення питання реалізації основних перекладацьких завдань, методів і засобів у текстах технічного спрямування, передусім галузі авіації/ІТ/менеджменту, є своєчасним і актуальним.

У ході написання роботи було:

1. Здійснено аналіз особливостей технічних текстів в галузі авіації/ІТ/менеджменту та визначено специфіку технічного перекладу, яка полягає в точній передачі термінів, даних і контексту, щоб забезпечити розуміння та доцільне використання інформації.

2. Розкрито поняття «інфінітив» у сучасному мовознавстві, а також охарактеризовано форми, види та функції інфінітиву в англійській мові. Загалом можна виокремити три види інфінітиву – повний, нульовий та розділений (розщеплений) інфінітиви, а також шість форм інфінітиву, з яких дві доцільно вживати в пасивному стані.

3. Визначено особливості вживання інфінітиву та інфінітивних конструкцій в технічних текстах тематики авіації/ІТ/менеджменту. З'ясовано, що інфінітив та інфінітивні комплекси, а саме складний підмет, складний додаток та інфінітивна конструкція з прийменником *for*, активно застосовуються для опису процесів, намірів, цілей, передачі інструкцій, вимог і технічної інформації.

4. Охарактеризовано основні форми інфінітиву, а також його синтаксичні функції в технічних текстах тематики авіації/ІТ/менеджменту. Всі форми інфінітива у пасивному або активному стані забезпечують точність і чіткість передавання інформації. Інфінітив, виконуючи роль будь-якого члена речення – підмета, присудка, додатка, означення, обставини – значно впливає на ясність і якість технічних текстів у різних сферах.

5. Визначено й продемонстровано використання прийомів та стратегій технічного перекладу інфінітиву та інфінітивних конструкцій, серед яких переклад інфінітива як дієслова або іменника, переклад простого інфінітиву інфінітивною конструкцією у функції обставини мети, переклад із урахуванням модальної конотації, переклад виразу з інфінітивом як звороту або вставного члена речення; переклад інфінітивної конструкції за допомогою підрядного речення, фразового/ простого дієслівного/ іменного присудка, простого або поширеного підмету, переклад складного підмету з використанням вставних слів та переклад за допомогою одночленних вступних речень, після яких додається підрядне речення.

6. Виявлено засоби перекладу, зокрема такі перекладацькі трансформації як перефразування, перестановка, декомпресія, вилучення, застосування номіналізації або субституції, що застосовуються при перекладі технічних текстів, що містять інфінітив та інфінітивні конструкції.

7. Створено тестові завдання, які включають в себе 124 питання, для відпрацювання умінь студентів вживати інфінітивні конструкції в реченнях та здійснювати їх переклад. У рамках роботи ми визначили, що тестування відіграє важливу роль в оцінці рівня знань студентів, зокрема щодо розуміння інфінітивних комплексів. Воно надає можливість систематично оцінити рівень засвоєння матеріалу та визначити області, що потребують додаткового опрацювання та вивчення.

8. Додано розроблений комплекс завдань у систему дистанційного навчання Mentor та проведено тестування серед 36 студентів.

В даній роботі ми проаналізували особливості вживання інфінітиву та інфінітивних конструкцій в англійських технічних текстах, а також продемонстрували особливості їх перекладу на основі підбраного емпіричного матеріалу з англійських технічних текстів сфери авіації, ІТ, менеджменту. Крім того, було укладено та завантажено в систему Mentor комплекс тестів, який включає в себе такі завдання як правильний вибір однієї відповіді із трьох

запропонованих, заповнення пропусків у реченнях, а також переклад речень, в яких вживаються інфінітивні конструкції.

Розроблений комплекс тестів може слугувати матеріалом для відпрацювання студентами отриманих під час навчання знань за такою граматичною темою як інфінітивні конструкції. В свою чергу отримані внаслідок дослідження знання можуть бути корисними під час практики перекладу технічних текстів сфери авіації/ІТ/менеджменту.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Гінсіровська, І. Особливості перекладу науково-технічних текстів. / І. Гінсіровська // Збірник тез доповідей XV наукової конференції Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя. – 2011. – С. 272–273.
2. Глушаниця, Н.В. Способи технічного перекладу наукових текстів авіаційної тематики (на прикладі англо-української версії нормативно-технічної документації ІКАО) / Н.В. Глушаниця [Електронний ресурс] // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2015. – Вип. 14. – С. 236–239. – Умови доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_filol_2015_14_66
3. Гращенкова, В.В. Деякі особливості навчання перекладу науково-технічної літератури [Електронний ресурс] / В.В. Гращенкова, Г.К. Крамаровська. – Умови доступу : <https://core.ac.uk/download/1617.pdf>
4. Дмитрук, Л. Інфінітив та інфінітивні конструкції в англійському науковому тексті [Електронний ресурс] / Л. Дмитрук, Н. Рибалка. – Умови доступу : http://elibrary.donnuet.edu.ua/1995/1/Rybalka_article_10.01.2020.pdf
5. Ємельянова, Д.В. Синтаксичні особливості автоматизованого перекладу науково-технічної літератури / Д.В. Ємельянова, Ма Лю // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2019. – № 43, Т. 5. С. 59–62.
6. Єнчева, Г.Г. Лінгвокогнітивне моделювання процесу перекладу авіаційних термінів : дис... канд. наук: 10.02.16 / Г. Г. Єнчева. – Київ, 2011. – 201 с.
7. Жужгіна-Аллахвердян, Т. Особливості художнього перекладу: лексико-семантичний аспект [Електронний ресурс] : монографія / Т. Жужгіна-Аллахвердян, С. Ревуцька, В. Зінченко, І. Сіяговська, Г. Удовіченко, А. Покулевська, Н. Рибалка, С. Остапенко. – Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2020. – 126 с. – Умови доступу: <http://elibrary.donnuet.edu.ua/2078>

8. Іщенко, Н.І. Науково-технічний стиль у системі функціональних стилів [Електронний ресурс] / Н.І. Іщенко // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». – 2014. – Вип. 46. – С. 78–80. – Умови доступу : <https://lingvj.oa.edu.ua/articles/2014/n46/24.pdf>

9. Карабан, В. І. Переклад з української мови на англійську мову : навч. посібник-довідник для студентів вищих закладів освіти / В.І. Карабан, Дж. Мейс. – Вінниця : Нова книга, 2003. – 608 с.

10. Карабан, В. І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. Граматичні труднощі / В.І. Карабан. – Частина 1 : Граматичні труднощі. – Флоренція ; Страсбург ; Гранада ; Київ : Tempus, 1997. – 317 с.

11. Ковтун, О.В. Технологія формування професійних умінь у майбутніх перекладачів авіаційної галузі [Електронний ресурс] / О.В. Ковтун // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К.Д. Ушинського : зб. наук. праць. – Одеса : ПНПУ ім. К.Д. Ушинського, 2017. – Вип. 5 (118). – С. 43–47. – Умови доступу: <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/31953/1>

12. Колоїз, Ж.В. Науковий стиль української мови : практикум / Ж.В. Колоїз. – Кривий Ріг : КДПУ, 2017. – 114 с.

13. Криворучко, Т.В. Складна комплементация в ранньоновоанглійській мові : монографія / Т.В. Криворучко. – Житомир : Вид-во ЖДУ імені Івана Франка. – 2019. – 138 с.

14. Ласінська, Т.А. Стилістичні перекладацькі трансформації при відтворенні англійських архаїзмів в українських перекладах [Електронний ресурс] / Т.А. Ласінська // Science and Education a New Dimension. Philology. – 2018. – № 6. – С. 33–35. – Умови доступу : <https://seanewdim.com/wp-content/uploads/2021/04/Stylistic-transformations-used-in-conveying-English-archaic-words-in-Ukrainian-translations-T.-A.-Lasinska.pdf>

15. Науменко, Л.П. Практичний курс перекладу з англійської мови на українську : навч. посібник [Електронний ресурс] / Л.П. Науменко, А.Й. Гордєєва. – Вінниця : Нова книга, 2011. – 136 с. – Умови доступу : <https://nk.in.ua/pdf/929r.pdf>
16. Семенюк, О.А. Інфінітив у семантичній структурі речень із предикативами емоційного стану [Електронний ресурс] // Семантика мови і тексту. Збірник статей VIII Міжнародної конференції. – Івано-Франківськ, 2003. – С. 445–450. – Умови доступу : <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/4863>
17. Сітко, А. Переклад запозичень в англійській науково-технічній літературі [Електронний ресурс] / А. Сітко, Кеніч Л. // Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика: X міжнар. наук.-практ. конф., 7-8 квіт. 2017 р. : тези доп. – Київ : НАУ, 2017. С. 359–363. – Умови доступу : <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/28151/1>
18. Смірнова, Є.С. Англійська мова : навчально-методичний посібник / Є.С. Смірнова, Г.А. Чередніченко. – К. : НУХТ, 2011. – 180 с.
19. Фурт, Д.В. Способи перекладу термінів українською мовою з англійської [Електронний ресурс] / Д.В. Фурт // Філологічні студії : Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. – 2018. – Вип. 17. – С. 272–281. – Умови доступу : <https://journal.kdpu.edu.ua/filstd/article/view/196/188>
20. Черноватий, Л.І. Переклад англomовної економічної літератури / Л.І. Черноватий, В.І. Карабан. – Вінниця : Нова книга, 2007. – 416 с.
21. Шалова, О.І. Особливості науково-технічного стилю [Електронний ресурс] / О.І. Шалова. – Умови доступу : http://www.rusnauka.com/11_NPE_2013/Philologia/6_133001.doc.htm.
22. Шилінська, І.Ф. Лексико-граматичні особливості перекладу науково-технічних текстів [Електронний ресурс] / І.Ф. Шилінська // Науковий вісник Чернівецького університету : зб. наук. праць. – Чернівці : Видавничий дім

«Родовід», 2014. – Вип. 692–693 : Германська філологія. – С. 311–314. – Умови доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvchnugf_2014_692-693_97

23. Bennett, Karen. *Translation Matters* / Karen Bennett. – London, 2022. – P. 18–32.

24. Berman, Antoine. *Translation and the Trials of the Foreign* / Antoine Berman // *The Translation Studies Reader* – London : Routledge, 1985. – P. 284–298.

25. Derik, I.M. Scientific texts in the paradigm of translation studies / I.M. Derik, Т. Druzhyna [Електронний ресурс] // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського : Лінгвістичні науки : зб. наук. праць. – Одеса: Астропринт, 2020. – № 30. – С. 88–101. – Умови доступу : <https://www.lingstud.od.ua/archive/2020/30/6.pdf>

26. Myers, M. A new look at infinitives in business and technical writing / M. Myers // *Journal of technical writing and communication*. – 2002. – P. 59–65.

27. Rossi, Cecilia. *Literary translation and disciplinary boundaries* / Cecilia Rossi. – London : Routledge, 2018. – 604 p.

28. Savory, Theodore. *The Art of Translation* / Theodore Savory. – Boston : The Writer, 1968. – 191 p.

29. Split Infinitives [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <https://languagetool.org/insights/post/split-infinitives/>

30. Wright, S.E. *Scientific and Technical Translation* / Sue Ellen Wright, Leland D. Wright. – Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 1993. – 307 p.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

31. Aerospace Engineering e-Mega Reference [Електронний ресурс] / [Mike Tooley, Filippo De Florio, John Watkinson, Pini Gurfil and others]. – Режим доступу до ресурсу : <https://www.perlego.com/book/1855889/aerospace-engineering-emeга-reference-pdf>
32. Al-Habahbeh, Osama. Introduction to Aviation Engineering [Електронний ресурс] / Osama Al-Habahbeh. – Режим доступу до ресурсу : https://www.researchgate.net/publication/322486915_introduction_to_aviation_engineering
33. Bharihoke, Deepak. Fundamentals of Information Technology [Електронний ресурс] / Deepak Bharihoke. – Режим доступу до ресурсу : <https://www.coursehero.com/file/168390964/IT-FundInfdocx/>
34. Jorgensen, Paul C. Software Testing: A Craftsman’s Approach, Fourth Edition [Електронний ресурс] / Paul C. Jorgensen. – Режим доступу до ресурсу : https://hoclaptrinhdanang.com/downloads/pdf/testing/software_testing_a_craftsman.pdf
35. Layton, Mark C. Agile Project Management For Dummies [Електронний ресурс] / Mark C. Layton, Steven J. Ostermiller, Dean J. Kynaston. – Режим доступу до ресурсу : <https://dokumen.pub/agile-project-management.html>
36. Linstead, S. Management and Organization A Critical Text [Електронний ресурс] / Stephen Linstead, Liz Fulop, Simon Lilley. – Режим доступу до ресурсу : https://www.academia.edu/5991520/management_and_organization_a_critical_text_contents_in_brief
37. Merlin, Peter W. Crash course : lessons learned from accidents involving remotely piloted and autonomous aircraft [Електронний ресурс] / Peter W. Merlin. – Режим доступу до ресурсу : https://www.nasa.gov/wp-content/uploads/2015/01/732718main_crash_course-ebook_r2.pdf

38. Sadowski, Caitlin. Rethinking Productivity in Software Engineering [Электронный ресурс] / Caitlin Sadowski, Thomas Zimmermann. – Режим доступа до ресурсу : https://library.oapen.org/bitstream/id/1007322/productivity_in_software_engineering.pdf

ДОДАТКИ

Додаток 1

Завдання для відпрацювання вмінь вживати інфінітивні конструкції в
англомовних реченнях

Завдання 1. Оберіть одну правильну відповідь.

1. The instruction is for the engineers _____.
 - a) **to follow**
 - b) to be followed
 - c) for following
2. Investigators noted that utilization of remotely piloted vehicles as research tools _____ in the future.
 - d) was likely increasing
 - e) **was likely to increase**
 - f) was likely to be increased
3. Frequent delivery of working product features allows the product owner and the customer _____ a full sense of how the product is developing.
 - a) **to have**
 - b) have
 - c) having
4. It is a pleasure _____ with someone with as much courage and skill as themselves.
 - d) to them to work
 - e) for them working
 - f) **for them to work**
5. The user _____ memorize all DOS commands and understand their correct syntax.
 - a) **is expected to**
 - b) is expects to

- c) is expecting
6. The book is sure _____ a standard reference for those who need to stay up to date with evolving technologies in software testing.
- a) will become
b) become
c) **to become**
7. A software _____ reliable if the user can depend upon it.
- a) they say to be
b) said to be
c) **is said to be**
8. A system _____ user-friendly if the users find it “easy to use”.
- a) **is considered to be**
b) considers
c) to consider
9. Similarly, an airplane _____ the flight smoothly and not crash because of some faculty design or some manufacturing problem.
- a) expects completing
b) **is expected to complete**
c) is expect to complete
10. If _____ like a true smart speaker, incorporate the family’s Google accounts and have each person train their Voice Match.
- a) **you want the mobile to behave**
b) you want the mobile behaving
c) you want the mobile behave
11. The best thing _____ will be to check on the reputation of the brand they want to buy from.
- a) for they to do
b) **for them to do**
c) for their do

12. Every individual of the concerned profession _____ conformity with these standards.
- a) **is expected to maintain**
 - b) are expected to maintain
 - c) to be expected to maintain
13. Everyone _____ the incredibly complex problem of human and environmental exposure to toxic substances.
- a) would like it erasing
 - b) **would like it to erase**
 - c) would like it erase
14. He _____ general tendencies of human behavior and factors influencing it.
- a) is expected to knowing
 - b) **is expected to know**
 - c) is expected to known
15. Task duration is the number of work periods _____.
- a) **you expect a task to take to complete**
 - b) you expect a task to be taken to complete
 - c) you expect a task to take to be completed
16. We couldn't _____ the project work by the original deadline.
- a) expect their finish
 - b) expect them finishing
 - c) **expect them to finish**
17. It _____ an effective approach for making managers more competent.
- a) is considered being
 - b) is considered to being
 - c) **is considered to be**
18. He _____ day-to-day business.
- a) wants the manager to be handling

- b) **wants the manager to handle**
- c) wants the manager to have handled
19. It was easy _____ the last submitted defect.
- a) that the developer fix
- b) **for the developer to fix**
- c) to the developer to fix
20. The application _____ for a while but starts to lock up or crash after 7 to 10 days of continuous use.
- a) **seems to run fine**
- b) seems running fine
- c) seems to have been run fine
21. To make this a fair contest, we need _____ by airlines or in active production.
- a) the aircraft that regularly used
- b) the aircraft be regularly used
- c) **the aircraft to be regularly used**
22. They _____ the outcome before it happened.
- a) seem to know
- b) **seemed to know**
- c) seemed to have known
23. Our project manager wants _____ the meeting at 12 o'clock.
- a) we to start
- b) our start
- c) **us to start**
24. It was not easy _____ these changes at first, but as the time went by, we have managed to adapt to the situation.
- a) **for our team to make**
- b) to our team to make
- c) for our team to made

25. It is very pleasant _____ in charge of this project.
- a) to us to be
 - b) for us being
 - c) **for us to be**
26. The controller may _____ at or below a certain altitude due to other traffic.
- a) **require the pilot to fly**
 - b) require the pilot flying
 - c) require the pilot flies
27. Operate the way you _____!
- a) **expect them to act**
 - b) expect their action
 - c) expect them acting
28. We _____ the exploratory testing by the end of the day.
- a) **hope the QA engineer to complete**
 - b) hope the QA engineer will complete
 - c) hope for the QA engineer complete
29. This difference _____ relatively insignificant, with respect to the variation experienced between the experimental runs.
- a) was considered being
 - b) was considered be
 - c) **was considered to be**
30. All of us _____ herself.
- a) **waited for her to introduce**
 - b) waited for her to introducing
 - c) waited to her introduce
31. In short, the pandemic has forced the industry to move forward hastily onto what once _____ a distant future.
- a) **was believed to be**

- b) was believed to have been
c) was believed to being
32. Their manager _____ even a minute of the workday on personal matters.
- a) forbade them wasting
b) forbade them to waste
c) forbade them waste
33. They want _____ and carry on with my courses there.
- a) that I go
b) me to go
c) for me to go
34. _____, the pilot needs clearance from the control tower.
- a) So the aircraft to take off
b) To the aircraft to take off
c) For the aircraft to take off
35. When your team members do good work, make sure you _____ you noticed.
- a) let them to know
b) let them know
c) let they know
36. They _____ in financial trouble.
- a) believe clients to be**
b) believe clients being
c) believe that clients to be
37. This mode _____ reliably or at all when using certain reverse proxies.
- a) is known not work
b) is known to not work
c) is known not working
38. Now it is easy _____ our system.

- a) **for all clients to access**
 b) for all clients access
 c) to all clients to access
39. Organization should _____ in the matters of decision making.
 a) allow to the employees to participate
 b) allow the employees participate
 c) **allow the employees to participate**
40. That issue was hard enough _____ but the solution was fascinating.
 a) for their solve
 b) to them to solve
 c) **for them to solve**
41. Silicon Valley _____ products for the African market.
 a) unlikely to develop
 b) **is unlikely to develop**
 c) is unlikely develop
42. It's hard _____ and resolve problems of employees working from home.
 a) **for manager to see**
 b) for manager see
 c) to see for manager
43. Customers _____ quality products at low prices.
 a) want the company selling
 b) are wanting the company to sell
 c) **want the company to sell**
44. Participation in the program _____ from 2016 to 2018.
 a) was reported that it have been stable
 b) reported to have been stable
 c) **was reported to have been stable**
45. The email was supposed _____ yesterday.

- b) **to have been sent**
- c) to has been sent
- d) to have sent
46. Java and C# also _____ or to raise an exception.
- a) are expecting the constructor to succeed
- b) expect the constructor succeed
- c) **expect the constructor to succeed**
47. Watt's famed industrial steam engines _____ an average horsepower of about thirty-five.
- a) **are said to have had**
- b) say to have had
- c) are said to had
48. The helicopter _____ very low, and then just moments later, the aircraft went down.
- a) is heard to be flying
- b) **was heard to be flying**
- c) was heard to flying
49. By design, security rules _____, not exclude, users.
- a) written to include
- b) **are written to include**
- c) are written include
50. This jet gained popularity quickly as it _____ at a high subsonic speed.
- d) was know to fly
- e) knew to fly
- f) **was known to fly**

Завдання 2. Заповніть пропуск в реченні, застосовуючи доречну інфінітивну конструкцію.

Приклад: She _____ this problem as soon as possible. (to want, I, to resolve).

Відповідь: wants me to resolve

51. The smell of smoke and a battery warning light were enough _____ (the pilot, to declare) an emergency.

Відповідь: for the pilot to declare

52. Would you like _____ a presentation for the customers by Friday? (I, to prepare)

Відповідь: me to prepare

53. A program _____ correct if it functions as per the specifications or the requirement. (to say, to be)

Відповідь: is said to be

54. An unidentified small aircraft _____ in Elmina. (to report, to crash)

Відповідь: is reported to have crashed

55. It is helpful _____ for feedback from the employee. (a manager, to strive)

Відповідь: for the manager to strive

56. They _____ additional questions via a popup window to populate additional record fields. (to want, users, to answer)

Відповідь: want users to answer

57. The _____ to the client and if talking to the client doesn't work then the worker has to ask for help or report it. (the worker, to suppose, to talk)

Відповідь: worker is supposed to talk

58. The guidance and editing tools made it easy _____ the document with confidence. (she, to complete)

Відповідь: for her to complete

59. My colleague _____ update his computer yesterday. (to ask, I, to help, he)

Відповідь: asked me to help him

60. We _____ its comfort zone and think creatively about its future. (to require, the team, to go out of)

Відповідь: require the team to go out of

61. Controllers at that time _____ the same course it had during several previous lost-link events. (to expect, the aircraft, to fly)

Відповідь: expected the aircraft to fly

62. AI _____ information, including references to journal articles. (to know, to fabricate)

Відповідь: is known to fabricate

63. More than 5,000 workers _____ in the one-day strike. (to report, to participate)

Відповідь: are reported to have participated

64. Some of the employees _____ up to 27 days in a row at that period. (to say, to work)

Відповідь: were said to work

65. There is also an application available for Android and iOS that _____ the camera as well as take pictures and record videos. (to let, a pilot, to control)

Відповідь: lets a pilot control

66. The program _____ foreigners to stay in the country for up to 10 years. (to think, to allow)

Відповідь: is thought to allow

67. Only pure racing engines _____ higher piston speeds at that time. (to expect, to have)

Відповідь: were expected to have

68. The employees _____ these courses since May. (to know, to attend)

Відповідь: are known to have been attending

69. We _____ drive the technical direction within the Android Mobile team delivering first class mobile solutions. (to expect, the specialist, to help)

Відповідь: expect the specialist to help

70. The plane landed safely at the airport with no incident yet the engine _____. (to report, to damage)

Відповідь: was reported to have been damaged

71. Which phase of the project _____ likely _____ the greatest amount of its funding spent? (to be, to have)

Відповідь: is likely to have

72. We _____ outside IR35, however status is assessed on a case-by-case basis. (to expect, the engagement, to be)

Відповідь: expect the engagement to be

73. If our analysts determine that your project _____ unlikely _____ our criteria, we will quickly contact you. (to be, to meet)

Відповідь: is unlikely to meet

74. Boeing _____ closely with its software partners on flight-control systems. (to know, to work)

Відповідь: is known to work

75. We hope that our new mobile application _____ certain _____ you amused. (to be, to keep)

Відповідь: is certain to keep

76. Before being removed from the store, their apps had been downloaded 36 million times, and _____ more than \$300,000 per month of fraudulent ad revenue. (to believe, to generate)

Відповідь: were believed to generate

77. The script _____ in linear fashion because the execution time is directly proportional to the size of input data. (to say, to run)

Відповідь: is said to run

78. We _____ the single most transformative technology of our time. (to believe, AI, to be)

Відповідь: believe AI to be

79. Thus, instead of shipping the data between nodes, shared-nothing databases _____ “function shipping”. (to say, to perform)

Відповідь: are said to perform

80. So, would we _____ the pattern and to be expected to rise again? (to expect, the bitcoin, to follow)

Відповідь: expect the bitcoin to follow

81. Today's narrow AI _____ objective functions by using data-trained models. (to know, to perform)

Відповідь: is known to perform

82. They _____ their own code prior to submitting to us. (to expect, the developer, to test)

Відповідь: expect the developer to test

83. Servers _____ a service across a network. (to say, to host)

Відповідь: are said to host

84. Taking photos of enemy positions _____ straight and level so that the observer could take a series of overlapping images. (to require, the pilot, to fly)

Відповідь: required the pilot to fly

85. These servers _____ based in the cloud if they can be accessed with only an Internet connection. (to say, to be)

Відповідь: are said to be

86. Rather than replacing human jobs, AI _____ likely _____ human capabilities, helping us make more informed decisions and perform tasks more efficiently. (to be, to augment)

Відповідь: is likely to augment

87. Additionally, we _____ the widest, most perdurable and more stable blockchain network. (to believe, Bitcoin, to become)

Відповідь: believe Bitcoin to become

88. The application servers _____ too bloated and "heavyweight" a long time ago. (to consider, to be)

Відповідь: were considered to be

89. It _____ the password twice so that you're sure you didn't make a typo. (to make, you, to enter)

Відповідь: makes you enter

90. The regional file servers _____ duplicates of the data and programs on the central server, so that an elaborate backup scheme for the regional server should not be needed. (to consider, to contain)

Відповідь: are considered to contain

91. A production process _____ a particular item in such a way that 5 percent of these are defective. (to know, to produce)

Відповідь: is known to produce

92. If the humans could not tell which of their conversational partners was a computer, then _____ the Turing Test. (the AI, to say, to pass)

Відповідь: was said to have passed

93. You are responsible for the accuracy of everything you do, don't _____ truthful information. (to expect, the AI, to produce)

Відповідь: expect the AI to produce

94. This drone _____ a range of around 1,000km and endurance of over six hours. (to believe, to have)

Відповідь: is believed to have

95. This feature will _____ code to protected branches on the project. (to allow, users, to push)

Відповідь: allow users to push

96. Our junior specialist _____ tasks. (to think, not, to cope with)

Відповідь: is thought not to cope with

97. Users _____ as many transactions per second as possible. (to want, the blockchain, to support)

Відповідь: want the blockchain to support

98. We _____ as we move into subsequent phases of the project. (to expect, the requirements, to evolve)

Відповідь: expect the requirements to evolve

99. As noted, the drone _____ its wings and fall on the enemies at a certain time. (to suppose, to drop)

Відповідь: was supposed to drop

100. The app now _____ to view additional information. (to require, the user, to login)

Відповідь: requires the user to login

Завдання 3. Перекладіть речення на українську мову. Зверніть увагу на вживання інфінітивних конструкцій в реченнях.

The For-to-Infinitive Construction

1. Here are the instructions for you to follow.

Ось інструкції, яких ви маєте дотримуватися.

2. It is not possible for the data to be read via the Internet.

Зчитування цих даних через Інтернет є неможливим.

3. There is a chance for the decision to be endorsed.

Є шанс, що рішення буде схвалено.

4. It is essential for the team to keep the requirements up-to-date.

Для команди дуже важливо підтримувати вимоги в актуальному стані.

5. After team members have received a drawing, they can comment on it, and may ask for the design to be changed.

Після того, як учасники команди отримали креслення, вони можуть прокоментувати його і попросити змінити дизайн.

6. He asked for the papers to be signed as soon as possible.

Він просив якнайшвидше підписати папери.

7. Is it simple enough for you to understand and explain to your clients?

Чи достатньо це просто, щоб ви могли зрозуміти та пояснити своїм клієнтам?

8. The man stepped aside for me to pass.

Чоловік відійшов убік, щоб я пройшов.

The Complex Object

9. I'd like you to look at this graph.

Я б хотів, щоб ви подивилися на цей графік.

10. We want the customers to visit our website for further information.

Ми хочемо, щоб клієнти відвідували наш веб-сайт для отримання додаткової інформації.

11. We expect construction to take about three months.

Ми очікуємо, що будівництво займе близько трьох місяців.

12. Assembly languages allow a programmer to substitute names for numbers.

Мови асемблера дозволяють програмісту замінювати числа назвами.

13. The competitive marketplace in which we operate requires us to be responsive to customers' needs.

Конкурентний ринок, на якому ми працюємо, вимагає від нас чуйного ставлення до потреб клієнтів.

14. The controller asked the pilot to report his altitude.

Диспетчер попросив пілота повідомити свою висоту польоту.

15. The app requires the user to login to leave comments.

Додаток вимагає від користувача авторизації, аби мати змогу залишати коментарі.

Щоб залишати коментарі, потрібно авторизуватися у додатку.

16. The man stepped aside to let me pass.

Чоловік відійшов убік, щоб дозволити мені пройти.

The Complex Subject

17. This mobile app is considered to be helpful for users.

Вважають, що цей мобільний додаток є корисним для користувачів.

Цей мобільний додаток вважається корисним для користувачів.

18. Apple is unlikely to release a new iPad before the end of the year.

Малоймовірно, що компанія Apple випустить новий iPad до кінця року.

19. *The fix was believed to improve the performance of the application.*

Вважалося, що виправлення дефекту покращить продуктивність застосунку.

20. *The aircraft is said to have negative dynamic stability.*

Кажуть, що літак має негативну динамічну стійкість.

21. *A good manager is known to focus on employee strengths and helps increase productivity.*

Відомо, що хороший менеджер зосереджується на сильних сторонах співробітників і допомагає підвищити продуктивність.

22. *AI is expected to play a major role in the future of cybersecurity.*

Очікується, що ШІ відіграватиме важливу роль у майбутньому кібербезпеки.

23. *This travel app might predict when users are likely to book a trip.*

Цей додаток для подорожей може передбачити, коли користувачі, ймовірно, забронюють поїздку.

24. *The price of bitcoin is supposed to go up over time.*

Припускають, що ціна біткойна з часом зростає.